

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Черкаський державний фаховий бізнес-коледж

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітнього ступеня бакалавр

на тему:

«Професійний розвиток персоналу підприємства як складова його конкурентоспроможності»

Виконав: студент групи ЕК-23
спеціальність: (054) Економіка
освітня програма: Економіка та управління бізнесом

Шевченко Валерія Юріївна

Науковий керівник

наук. ступінь, вчене звання:

Доцент, к. е. н. Дернова Ірина

Анатоліївна

Допущено до захисту
протокол № 9 від « 8 » серпня 2026 р.
завідувач кафедри бізнес-економіки
та маркетингу

к. е. н.

Здір В. А.

Черкаси 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ЯК СКЛАДОВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність, значення та цілі професійного розвитку персоналу.....	6
1.2. Методи, форми та інструменти розвитку персоналу.....	18
1.3. Вплив професійного розвитку персоналу на конкурентоспроможність підприємства.....	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016» ТА ЙОГО ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	34
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	34
2.2. Комплексний аналіз кадрового складу і системи управління персоналом.....	42
2.3. Оцінка впливу професійного розвитку персоналу на конкурентоспроможність підприємства.....	51
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016».....	63
3.1. Розробка заходів щодо підвищення ефективності професійного розвитку персоналу.....	63
3.2. Впровадження сучасних методів навчання та розвитку персоналу.....	68
3.3. Оцінка економічної ефективності запропонованих заходів.....	71
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

У сучасних економічних умовах одним із ключових чинників результативної діяльності підприємства виступає розвиток і підвищення кваліфікації його працівників. Рівень професійних знань, навичок і компетенцій персоналу значною мірою впливає на здатність підприємства швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, запроваджувати нові технології та підвищувати ефективність виробничої діяльності. Налагоджена система професійного розвитку персоналу сприяє посиленню кадрового потенціалу підприємства та створенню стійких конкурентних переваг, що й визначає актуальність обраної тематики дослідження.

Проблематику професійного розвитку та управління людським капіталом досліджували такі вчені, як Д. Богиня [2], О. Грішнова [4], О. Брусенцева [3], Н. Мажник [7] та інші. У їхніх наукових працях розглядається зміст і значення розвитку персоналу, а також обґрунтовується роль людського капіталу у підвищенні результативності діяльності підприємств. Разом із тим сучасні умови функціонування економіки зумовлюють необхідність подальшого вдосконалення підходів до організації та розвитку системи професійного зростання працівників на рівні підприємства.

Метою даної роботи є дослідження теоретичних аспектів професійного розвитку персоналу та формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи розвитку працівників з метою підвищення конкурентних позицій підприємства. Для реалізації поставленої мети у роботі передбачено виконання таких завдань:

- дослідити сутність, значення та цілі професійного розвитку персоналу;
- охарактеризувати основні методи, форми та інструменти розвитку персоналу;

- визначити вплив професійного розвитку на конкурентоспроможність підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику ПП «Фаворит-комплект 2016»;
- здійснити комплексний аналіз кадрового складу і системи управління персоналом на підприємстві;
- оцінити вплив професійного розвитку персоналу на конкурентоспроможність ПП «Фаворит-комплект 2016»;
- розробити заходи щодо підвищення ефективності професійного розвитку персоналу на підприємстві.;
- обґрунтувати впровадження сучасних методів навчання та розвитку персоналу;
- оцінити економічну ефективність запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес професійного розвитку персоналу підприємства. Він охоплює сукупність організаційних, управлінських та навчальних заходів, спрямованих на підвищення рівня знань, умінь, професійних навичок і компетентностей працівників. Крім того, процес розвитку персоналу включає різні форми підвищення кваліфікації, навчання, перепідготовки та набуття нового професійного досвіду.

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні підходи до формування і організації системи професійного розвитку персоналу, що розглядається як важливий елемент підвищення ефективності діяльності підприємства та зміцнення його конкурентних позицій на ринку. Такий розвиток передбачає постійне удосконалення професійних знань, навичок і компетентностей працівників, що сприяє підвищенню продуктивності праці, покращенню якості виконання робіт і забезпечує здатність підприємства успішно функціонувати в умовах сучасного конкурентного середовища.

Суб'єкт дослідження: ПП «Фаворит-комплект 2016».

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз і синтез - для вивчення теоретичних аспектів теми; порівняння та узагальнення - для оцінки різних підходів до

розвитку персоналу; економічний аналіз - для дослідження діяльності підприємства; системний підхід - для визначення напрямів удосконалення розвитку персоналу.

Інформаційна база дослідження. Основу дослідження становлять нормативно-правові акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, статистичні матеріали, а також фінансова та внутрішня документація ПП «Фаворит-комплект 2016».

Практичне значення роботи полягає у розробці рекомендацій щодо удосконалення системи професійного розвитку персоналу підприємства. Запропоновані заходи можуть бути використані у діяльності ПП «Фаворит-комплект 2016» для підвищення ефективності роботи працівників та зміцнення конкурентоспроможності підприємства.

Апробація результатів. Основні положення роботи були представлені на науково-практичній конференції “Тенденції та перспективи розвитку економіки України в умовах сучасних викликів”.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (59 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки, вона містить 14 таблиць та 11 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ЯК СКЛАДОВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, значення та цілі професійного розвитку персоналу

В епоху тотальної цифровізації та динамічних трансформацій світового ринку роль людського капіталу зазнає фундаментальних змін, перетворюючи персонал із пасивного ресурсу на ключовий стратегічний актив. Сучасні підприємства вимушені функціонувати у середовищі надзвичайно високої невизначеності, де традиційні методи конкуренції поступово втрачають свою ефективність. Єдиним надійним фундаментом для забезпечення довгострокової життєздатності організації стає здатність її команди до блискавичної адаптації, генерування проривних інноваційних ідей та постійного самовдосконалення. Саме тому професійний розвиток сьогодні розглядається не як допоміжна функція, а як центральна складова механізму формування унікальних конкурентних переваг компанії. Стійкість бізнесу в таких умовах безпосередньо залежить від інтелектуальної гнучкості кожного співробітника та загального синергетичного ефекту командної праці.

Теоретичний аналіз дефініції «професійний розвиток персоналу» наочно свідчить про відсутність єдиного уніфікованого підходу, що зумовлено надзвичайною складністю та багатогранністю цього явища. Відомий дослідник В. А. Савченко пропонує фокусуватися на управлінському аспекті, інтерпретуючи розвиток як системний і безперервний цілеспрямований вплив на фахівців. Згідно з цією концепцією, організація навчання має тривати протягом усього періоду зайнятості особи, що дозволяє не лише стабільно підвищувати продуктивність праці всередині фірми, а й суттєво зміцнювати зовнішні

позиції співробітників на мінливому ринку вакансій. Такий підхід перетворює управління персоналом на процес безперервного інвестування в людські можливості, забезпечуючи гармонійне поєднання інтересів виробництва та потреб самого фахівця. Системність у цьому контексті означає, що кожен етап навчання є логічним продовженням попереднього, формуючи цілісну траєкторію професійного зростання[9, с. 14]. Для систематизації наукових поглядів на природу професійного вдосконалення доцільно розглянути ключові вектори дефініцій, які домінують у сучасній літературі, які зображено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Наукові підходи до визначення «професійного розвитку»

Інший важливий вектор наукового дослідження пропонує Ф. І. Хміль, який безпосередньо пов'язує еволюцію професійних навичок із досягненням глобальних стратегічних цілей суб'єкта господарювання. У такому теоретичному контексті розвиток виступає як циклічний, постійно відновлюваний процес нарощування компетенцій, де особистісне зростання кожного окремого працівника інтегрується в загальну стратегію успіху фірми. Це створює потужний синергетичний ефект, коли поєднання

індивідуальних прагнень до самореалізації та корпоративних інтересів дає результат, що значно перевищує суму зусиль окремих осіб. Професійне вдосконалення стає рушійною силою, яка штовхає організацію вперед, дозволяючи їй освоювати нові ніші та впроваджувати складні організаційні зміни. Таким чином, розвиток кадрів трансформується з витратної статті бюджету на дієвий інструмент реалізації місії підприємства [10, с. 112].

З практичного погляду сутність професійного становлення персоналу полягає у максимальній мінімізації розриву між наявним рівнем підготовки кадрів та вимогами сучасних робочих місць, що постійно змінюються. За фундаментальним визначенням В. М. Гриньової, цей процес має бути спрямований на завчасну, проактивну підготовку фахівців до виконання більш складних функціональних обов'язків у майбутньому. Це включає не лише технічну підготовку, а й розвиток управлінських навичок, необхідних для переходу на вищі щаблі кар'єрних сходів у межах внутрішньої ієрархії. Такий підхід є критично важливим для формування надійного кадрового резерву, який дозволяє організації оперативно реагувати на непередбачувані організаційні виклики без залучення зовнішніх ресурсів. Фактично, мова йде про створення системи «вирощування» талантів всередині компанії, що забезпечує стабільність лідерства та наступність професійного досвіду [5, с. 89].

Глибоке розуміння сутності професійного розвитку також неможливе без ретельного врахування прикладного аспекту накопичення нових знань та їх негайної імплементації в поточну діяльність підприємства. В. Н. Слиньков слушно зауважує, що розвиток - це перш за все успішна трансформація теоретичних компетенцій у реальні практичні вміння, які мають прямий вплив на якість роботи. Це дозволяє співробітникам набагато ефективніше розв'язувати щоденні завдання, мінімізувати помилки та забезпечувати високу якість усіх внутрішніх бізнес-процесів.

Завдяки такому підходу організація здобуває технологічну першість, оскільки її персонал здатний не просто використовувати готові рішення, а й адаптувати їх під специфічні потреби виробництва. Отже, навчання стає містком між науковими здобутками та практичною площиною функціонування сучасного бізнесу, конвертуючи знання у додану вартість.

Підсумовуючи концептуальні засади, можна стверджувати, що професійний розвиток є багатогранною та відкритою системою безперервного оновлення кваліфікаційного профілю кожного працівника. Він охоплює не лише вузьку технічну підготовку, а й стратегічне формування гнучкості мислення та психологічної готовності до роботи в умовах сучасної інтелектуальної економіки. У такому середовищі інтелектуальний потенціал команди стає ключовим і, мабуть, єдиним дієвим інструментом для подолання кризових явищ та досягнення стабільного економічного зростання. Організації, які ігнорують потребу в такому комплексному розвитку, швидко втрачають свою релевантність, оскільки не можуть відповідати вимогам часу. Лише постійне оновлення знань дозволяє підтримувати високий рівень адаптивності, необхідний для виживання у глобалізованому світі.

В умовах сучасної глобальної економіки персонал остаточно трансформується з об'єкта адміністративного управління на головний стратегічний актив будь-якої успішної компанії. Витрати на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів тепер справедливо розглядаються як капітальні вкладення, що формують унікальний інтелектуальний профіль організації. Цей нематеріальний актив практично неможливо скопіювати або відтворити конкурентам, що створює захищений бар'єр для входу на ринок та забезпечує стійкі переваги в довгостроковій перспективі. Компанії, що інвестують у своїх людей, фактично купують свою майбутню безпеку та стабільність. Кожен навчений співробітник стає носієм унікального досвіду, який працює на капіталізацію всього бренду.

Однією з ключових функцій професійного розвитку є планомірне створення так званого «інтелектуального ядра» підприємства, що складається зі стабільної групи висококваліфікованих експертів. Наявність такого кадрового кістяка, що володіє ексклюзивним досвідом, дозволяє організації не лише блискавично реагувати на поточні виклики ринку, а й здійснювати глибоке випереджальне планування. Це дає змогу готуватися до майбутніх структурних зрушень в економіці ще задовго до їх фактичного настання, забезпечуючи лідерство в галузі. Команда професіоналів виступає гарантом того, що будь-яка інновація буде впроваджена грамотно та з мінімальними втратами ресурсів. Таким чином, розвиток персоналу стає фундаментом для побудови прогностичних моделей розвитку бізнесу.

Критична необхідність безперервного оновлення професійних знань безпосередньо зумовлена стрімким скороченням життєвого циклу будь-якої інформації у сучасному світі. В актуальних реаліях навички та компетенції працівників застарівають набагато швидше, ніж фізичне обладнання чи інфраструктура підприємства, що створює нові ризики. Ігнорування освітніх програм та відмова від концепції навчання впродовж життя неминуче призводять до поступової ерозії потенціалу всієї організації, роблячи її технологічно відсталою. Така компанія стає нездатною конкурувати на рівних із просунутими суб'єктами, які роблять ставку на інтелектуальне оновлення. Постійний потік нових знань є «паливом», без якого неможливий рух вперед у будь-якій сфері діяльності.

Процеси тотальної цифрової трансформації докорінно змінюють базові вимоги до професійного профілю сучасного фахівця незалежно від галузі. Перехід до постіндустріального суспільства змушує менеджмент відмовитися від застарілої моделі вузької спеціалізації на користь широкої мультифункціональності працівників. Сьогодні здатність швидко опановувати нові складні цифрові інструменти та ефективно взаємодіяти у

віртуальних командах стає обов'язковою нормою професійної придатності. Співробітник майбутнього - це гнучкий фахівець, який легко перемикається між різними типами завдань та володіє високим рівнем цифрового інтелекту. Це вимагає від освітніх програм всередині компаній більшої динаміки та орієнтації на soft skills разом із hard skills.

Впровадження сучасних технологічних рішень, таких як «розумне» виробництво, штучний інтелект або Інтернет речей, вимагає від персоналу якісно нового рівня підготовки. Працівники більше не можуть обмежуватися механічним виконанням стандартних інструкцій; вони потребують глибокого розуміння мережевих процесів та системного аналізу. Саме висока адаптивність кадрів та їхня здатність працювати в умовах постійної диверсифікації функцій визначають реальну ефективність використання дороговартісних інноваційних активів. Без належного рівня людської компетенції навіть найсучасніші роботи та алгоритми залишаються лише набором заліза та коду. Отже, розвиток персоналу є необхідною умовою для технологічної модернізації виробництва.

Економічний ефект від масштабування та цифровізації бізнес-процесів має пряму, майже лінійну залежність від рівня цифрової грамотності кожного співробітника. Навіть найдосконаліші програмні сервіси та автоматизовані системи управління залишаються малоефективними без належної фахової підготовки кадрів, що їх експлуатують. Лише компетентний персонал, який розуміє логіку роботи цифрових інструментів, здатний конвертувати технічні можливості новітніх засобів у конкретні показники зростання продуктивності. Професійний розвиток у цьому аспекті виступає як каталізатор, що прискорює повернення інвестицій у технології. Тому навчання цифровій майстерності стає пріоритетом для компаній, які прагнуть зберегти ефективність у цифрову епоху.

Загальний рівень професійного розвитку персоналу сьогодні виступає фундаментальним, інтегральним індикатором конкурентоспроможності компанії на всіх рівнях. Постійне нарощування обсягів людського капіталу дозволяє фірмі впевнено займати лідируючі позиції, оскільки лише кваліфіковані кадри здатні випереджати конкурентів. Вони швидше генерують унікальні споживчі цінності, які затребувані ринком, та впроваджують проривні управлінські рішення, що оптимізують витрати. Високий кваліфікаційний рівень стає своєрідним знаком якості для клієнтів та партнерів, підвищуючи довіру до бізнесу. Таким чином, інвестиції в людей трансформуються у ринкову частку та фінансову стійкість організації.

Сучасна філософія менеджменту розглядає розвиток персоналу не як другорядне завдання, а як центральний елемент загальної корпоративної стратегії. Якість людського ресурсу, що постійно вдосконалюється, дозволяє підприємству зберігати вражаючу гнучкість навіть у найскладніших кризових умовах. Це забезпечує високу репутацію бренду роботодавця, що, своєю чергою, дозволяє залучати найкращі таланти з ринку праці, створюючи позитивне коло розвитку. Перемога в жорсткій конкурентній боротьбі за споживача починається з перемоги у боротьбі за талановитого працівника. Розвиток персоналу, таким чином, стає інструментом не лише утримання, а й активного залучення інтелектуальної еліти в лави компанії.

З погляду внутрішнього операційного управління, головною метою професійного навчання є повна ліквідація дефіциту необхідних компетенцій для виконання стратегічних завдань. Це дозволяє компанії формувати потужний кадровий резерв і закривати ключові вакансії топменеджменту власними вихованцями, що є набагато ефективнішим за зовнішній пошук. Такий внутрішній рух кадрів гарантує непохитну спадкоємність корпоративної культури та цінностей, які передаються від

досвідчених співробітників до новачків. Одночасно суттєво знижуються ризики, пов'язані з високою плинністю кадрів, оскільки працівники бачать реальні перспективи зростання всередині своєї організації. Професійне навчання стає основою для стабільного та передбачуваного розвитку кадрового потенціалу.

Кінцева ефективність будь-якої, навіть найдорожчої програми професійного розвитку, критично залежить від ступеня збігу корпоративних цілей із особистими прагненнями працівників. Тільки за умови створення стимулюючого середовища, яке сприяє самореалізації та особистісному зростанню, навчання перетворюється з обов'язку на внутрішню потребу співробітника. Такий підхід веде до максимальної віддачі від навчальних заходів та стрімкого зростання лояльності персоналу до своєї організації. Коли людина відчуває, що компанія дбає про її майбутнє, вона готова інвестувати свій час та енергію в досягнення спільних результатів. Отже, психологічний комфорт та мотивація є невід'ємними компонентами успішного професійного вдосконалення.

Одним із пріоритетних завдань сучасної системи управління кадрами є випереджальне нарощування інтелектуального потенціалу провідних фахівців. Важливо глибоко розуміти, що цей складний процес не може обмежуватися лише формальним отриманням чергового диплома чи сертифіката про проходження курсів. Він передбачає глибоку внутрішню трансформацію мислення кожного працівника, що дозволяє йому виходити за рамки стандартних шаблонів. Тільки розвинений інтелект здатний генерувати нестандартні та ефективні рішення в умовах повної невизначеності та ризику. Таким чином, випереджальне навчання готує розум до викликів, які ще навіть не сформульовані ринком.

Практична площина професійного вдосконалення сьогодні максимально фокусується на підготовці команди до оперативного переходу на випуск принципово інноваційної продукції. Це вимагає від

персоналу інтенсивного, майже миттєвого освоєння новітніх засобів виробництва та сучасного програмного забезпечення. Головним завданням тут є повна ліквідація будь-яких компетенційних дефіцитів, що неминуче виникають через стрімку невідповідність застарілих знань актуальним вимогам посадових позицій. Компанія має працювати як єдиний механізм, де кожен гвинтик професійно готовий до змін будь-якої складності. Це забезпечує безперервність виробничого циклу навіть під час глобальних технологічних переозброєнь підприємства.

Крім суто економічних та виробничих вигод, розвиток кадрів виконує надзвичайно важливу гуманітарну та соціальну місію, стимулюючи загальне зростання особистості. Регулярне розширення професійної ерудиції, активне збагачення нетворку та вихід на принципово новий рівень комунікації суттєво підвищують психологічну стійкість людини. Працівник, який постійно вчиться, відчуває набагато більшу впевненість у власній професійній спроможності та конкурентності на сучасному ринку праці. Це знижує рівень стресу та професійного вигорання, створюючи умови для довгої та плідної кар'єри. Розвиток, таким чином, стає джерелом життєвої енергії та професійного довголіття для кожного члена команди.

Системною метою будь-якого корпоративного навчання є також виховання високого рівня особистої та професійної відповідальності працівників. У сучасних прогресивних управлінських моделях кожен співробітник має чітко усвідомлювати себе не як механічного виконавця наказів, а як активного суб'єкта групового менеджменту. Ефективність роботи всієї команди безпосередньо залежить від інтелектуального внеску кожного учасника в створення спільного продукту. Навчання допомагає людям зрозуміти взаємозв'язки всередині великої системи та свою роль у досягненні загального успіху. Це формує культуру взаємодопомоги та відповідальності за кінцевий результат, що є основою будь-якої високоефективної організації.

Комплексний та збалансований підхід до розвитку персоналу дозволяє гармонійно поєднати суворі економічні пріоритети бізнесу із соціально-психологічними потребами людей. Забезпечуючи стабільне зростання прибутковості через постійні інновації, організація одночасно створює умови для глибокої професійної задоволеності своїх працівників. Це сприяє адекватній профорієнтації всередині компанії, що мінімізує внутрішні конфлікти та суттєво знижує плинність кадрів, зберігаючи інтелектуальний капітал. Коли інтереси розвитку людини та організації співпадають, виникає середовище довіри, яке є найбільш сприятливим для творчості. Таким чином, соціальний аспект навчання стає потужним драйвером економічного успіху.

У стратегічному вимірі персонал остаточно та безповоротно закріпив за собою статус головного ресурсу, що визначає подальшу долю будь-якого підприємства. В умовах тотальної нестабільності та частих світових криз саме інтелектуальна гнучкість людського капіталу виступає тим головним стабілізуючим фактором. Це дозволяє бізнес-структурам не просто пасивно виживати, а й активно вибудовувати домінуючі стратегії навіть в агресивному конкурентному середовищі. Персонал стає «імунною системою» організації, яка здатна розпізнавати загрози та вчасно на них реагувати. Без сильної команди будь-які фінансові ресурси чи технології залишаються мертвим капіталом.

Глибокий аналіз сучасних наукових парадигм переконливо підтверджує, що професійний розвиток має бути виключно циклічним та безперервним (lifelong learning). Такий підхід гарантує постійну актуалізацію навичок, що є життєво необхідним для збереження операційної ефективності підприємства в умовах прискореного науково-технічного прогресу. Навчання раз і на все життя сьогодні є неможливим, оскільки знання оновлюються швидше, ніж змінюються покоління техніки. Лише той, хто готовий вчитися щодня, може залишатися лідером у своїй

професійній галузі. Концепція безперервної освіти стає нормою життя для сучасної успішної людини та прогресивної компанії.

Варто також окремо наголосити на величезній взаємній вигоді, яку забезпечує реалізація win-win концепції від інвестицій у нові знання. Компанія завдяки такому підходу отримує надзвичайну інтелектуальну мобільність та здатність до трансформації, а працівник - стабільну капіталізацію власних навичок. Це створює міцний, непорушний фундамент для повної самореалізації індивіда, перетворюючи його на затребуваного експерта високого класу. Такий фахівець здатний ефективно та легко оперувати складними інструментами цифрової економіки, створюючи цінність для себе та суспільства. Взаємовигідність навчання є найкращим стимулом для розвитку довгострокових партнерських відносин між роботодавцем та працівником.

Економічна доцільність та виправданість сучасних освітніх програм для персоналу сьогодні вже не підлягає жодному сумніву, оскільки вони є найбільш рентабельним видом вкладень. На відміну від будь-яких матеріальних активів, які з часом зношуються, інтелектуальний потенціал має унікальну здатність до самозростання та самовідтворення в процесі використання. Це в кінцевому підсумку стає головним чинником довгострокового процвітання та безумовного стратегічного лідерства будь-якої сучасної організації. Гроші, витрачені на знання, приносять найбільші дивіденди у формі інновацій, патентів та лояльності клієнтів. Таким чином, розвиток персоналу є інвестицією в саме майбутнє бізнесу. Узагальнюючи вищевикладене, архітектуру професійного розвитку в сучасній економічній парадигмі можна представити у вигляді наступної цілісної системи, як представлено на рис. 1.2.

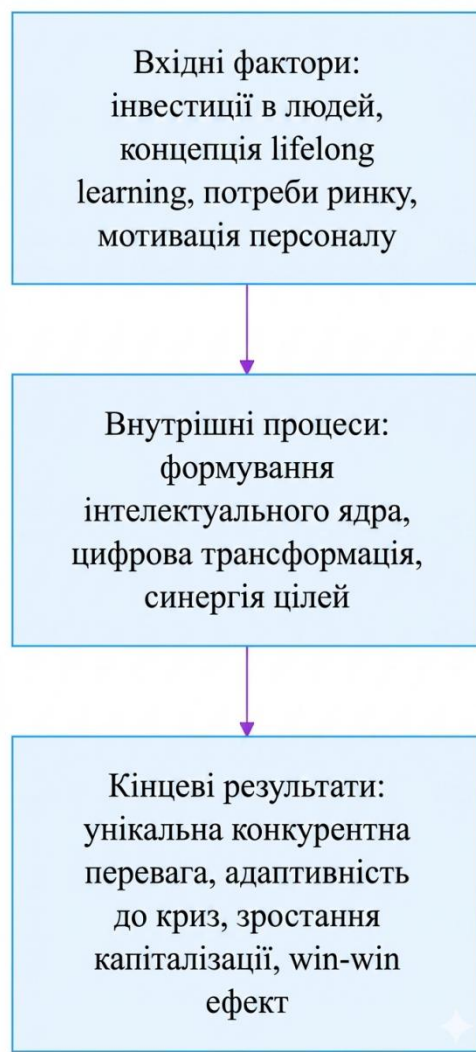

Рис. 1.2. Система професійного розвитку як стратегічний актив

Підбиваючи підсумки, слід наголосити, що в сучасній економічній парадигмі персонал перестав бути просто сукупністю найманих працівників, перетворившись на центральний стратегічний ресурс компанії. В умовах непередбачуваних цифрових змін та постійної турбулентності ринку саме безперервний професійний розвиток виступає тим універсальним інструментом, який дозволяє бізнесу зберігати стійкість та конкурентоспроможність.

Аналіз різних наукових та прикладних підходів до визначення сутності професійного розвитку свідчить про те, що цей процес не може бути епізодичним чи разовим заходом. Це цілісна філософія

безперервного вдосконалення, яка приносить вигоду обом сторонам трудових відносин: підприємство отримує інтелектуальну гнучкість і готовність до інновацій, а працівник - платформу для самореалізації та постійне зростання власної ринкової цінності. Зрештою, інвестиції в людський капітал є найбільш ефективною стратегією, оскільки саме інтелектуальна енергія та компетентність людей визначають успіх чи поразку організації в історичній перспективі.

1.2. Методи, форми та інструменти розвитку персоналу

Ефективна реалізація стратегії професійного розвитку на сучасному підприємстві вимагає застосування виваженого та науково обґрунтованого комплексу методів, які трансформують потенціал людей у реальні переваги. Такий інструментарій дозволяє не просто накопичувати знання, а створювати стійку конкурентну перевагу, яку важко відтворити іншим учасникам ринку. Науковці розглядають систему розвитку персоналу як складну багатогранну структуру, де управлінські впливи одночасно спрямовані на загальний кадровий потенціал фірми та на індивідуальні компетенції кожного окремого фахівця. Важливо розуміти, що розвиток не є статичним процесом; він постійно адаптується під потреби ринку та внутрішні трансформації організації. Тільки цілісний підхід до управління знаннями дозволяє компанії залишатися релевантною у мінливому бізнес-середовищі.

Вибір конкретного інструментарію професійного вдосконалення завжди обумовлений динамікою зовнішнього середовища, стратегічними векторами самого підприємства та наявністю фінансових ресурсів для інвестицій. У період економічної нестабільності компанії змушені ретельніше підходити до відбору методів навчання, віддаючи перевагу тим, що мають найвищий показник повернення інвестицій у людський капітал.

Системне управління розвитком передбачає глибокий аналіз потреб організації, де кожна освітня ініціатива має відповідати глобальній місії суб'єкта господарювання. Таке планування дозволяє уникати хаотичного навчання та спрямовувати зусилля на формування саме тих навичок, які будуть критично важливими у майбутньому. Фактично, розвиток кадрів стає частиною загального інвестиційного плану підприємства, де люди виступають головним об'єктом капіталізації.

Класифікацію методів розвитку доцільно проводити за об'єктом впливу, розділяючи їх на організаційні та індивідуальні підходи для кращої структуризації процесів. Організаційні методи мають на меті вдосконалення внутрішніх структур, зміцнення корпоративної культури та створення сприятливого психологічного мікроклімату, що є підґрунтям для продуктивної праці. Індивідуальні методи, навпаки, зосереджуються на персональному навчанні, підвищенні кваліфікації та розширенні професійного світогляду окремого співробітника. Такий поділ дозволяє менеджменту балансувати між колективними інтересами фірми та особистими потребами спеціалістів у зростанні. Взаємодія цих двох груп методів створює умови, за яких розвиток організації стає логічним результатом професійного поступу її учасників. У кінцевому підсумку, органічна, системна взаємодія та інтеграція цих двох груп методів створює унікальні організаційні умови. За такого підходу загальний еволюційний розвиток організації стає не випадковим явищем, а закономірним, логічним та прогнозованим результатом індивідуального професійного поступу, інтелектуалізації та самовдосконалення кожного з її учасників.

Для наочної візуалізації запропонованого методологічного підходу та деталізації архітекtonіки управлінських процесів, розподіл зазначеного інструментарію за вектором його цільової спрямованості, що дозволяє чітко структурувати та диференціювати управлінські зусилля топ-менеджменту, графічно деталізовано та систематизовано на рисунку 1.3.

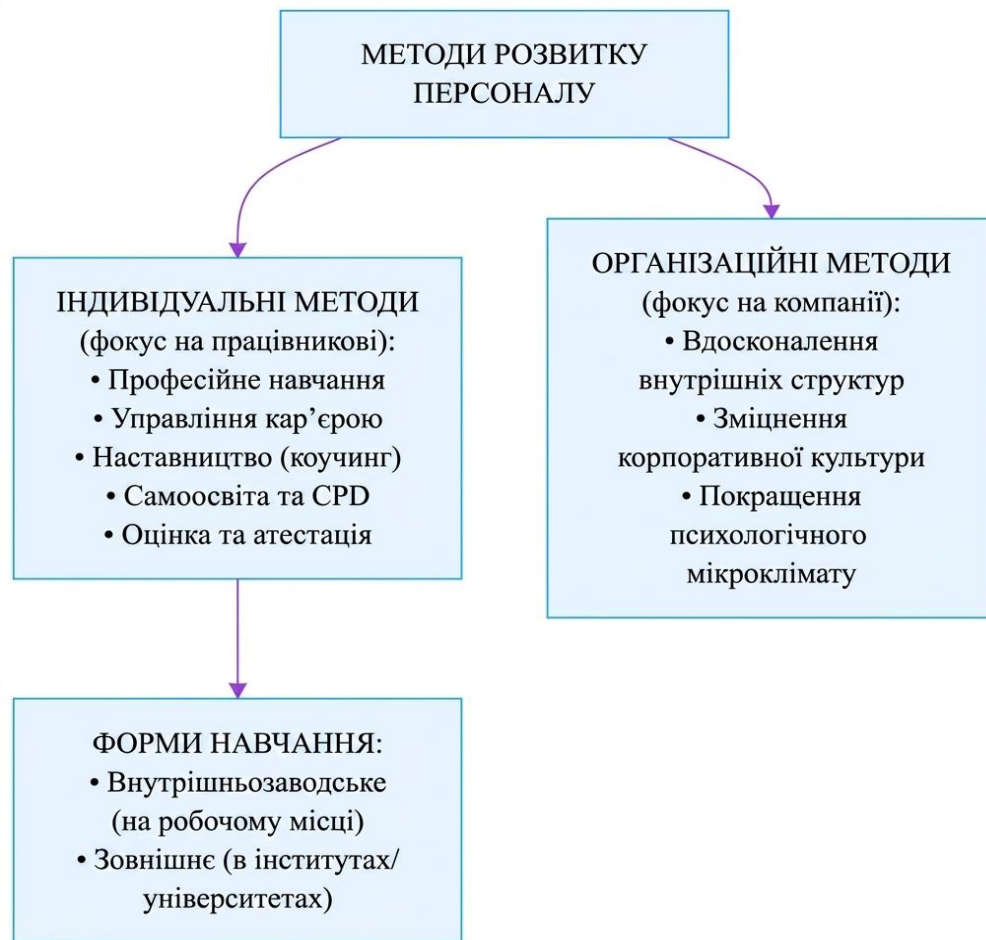

Рис 1.3 Методи, форми та інструменти розвитку персоналу

Сучасна наукова думка значно розширює традиційний перелік інструментів розвитку, додаючи до нього інноваційно-креативні та інтерактивні методики. Ці підходи спрямовані на стимулювання творчого мислення працівників, що є критично важливим для генерування нових ідей та інноваційних продуктів. Використання евристичних методів, синектики та методів модерації дозволяє вийти за межі стандартного виконання обов'язків і знайти нестандартні шляхи розв'язання бізнес-задач. Активне впровадження креативних сесій сприяє формуванню інтелектуальної еліти всередині компанії, здатної працювати в умовах високої невизначеності. Таким чином, сучасна методологія розвитку орієнтується не лише на передачу готових знань, а й на розвиток здатності ці знання створювати.

Важливим засобом розвитку є професійне навчання, яке може приймати різні форми залежно від місця проведення та потреби у відриві від основного виробництва. Традиційне внутрішньозаводське навчання дозволяє ідеально адаптувати знання працівника до специфічного обладнання, технічних регламентів та унікальних технологічних процесів конкретного цеху чи лабораторії. Це особливо важливо для вузькоспеціалізованих галузей, де робота вимагає ювелірної точності та знання локальних стандартів якості. Навчання безпосередньо на робочому місці мінімізує час на адаптацію теорії до практики та дозволяє співробітнику навчатися в реальному професійному контексті. Завдяки цьому досягається висока ефективність підготовки кадрів без значних фінансових витрат на зовнішні освітні послуги.

Зовнішнє навчання, що організовується у профільних відомчих інститутах чи університетах, виконує іншу важливу функцію - забезпечення припливу свіжих наукових ідей. Компанія, яка відправляє своїх лідерів на зовнішні курси, отримує доступ до кращих світових практик та передового досвіду інших гравців ринку. Такий підхід запобігає «інтелектуальному застою» всередині організації та стимулює критичне переосмислення застарілих методів роботи. Співпраця з науковими центрами дозволяє фахівцям опановувати фундаментальні теоретичні знання, які стають основою для стратегічних проривів. Отже, зовнішнє навчання виступає потужним вікном можливостей для технологічного та управлінського оновлення підприємства.

Одним із найбільш дієвих інструментів на етапі інтеграції нового співробітника в корпоративну систему є професійна орієнтація та адаптація. Цей процес дозволяє новачку не лише зрозуміти свої технічні завдання, а й усвідомити пріоритети, традиції та неписані норми взаємовідносин, що панують у компанії. Швидке входження в робочий ритм знижує рівень стресу у працівника та дозволяє організації раніше

отримати економічний ефект від його діяльності. Грамотна адаптація є запобіжником від високої плинності кадрів на початкових етапах роботи, коли ризик розчарування є найвищим. Вона створює фундамент лояльності, на якому надалі будуватимуться всі майбутні етапи професійної кар'єри спеціаліста.

Процес орієнтації прийнято поділяти на загальний та спеціальний рівні для забезпечення максимальної точності передачі інформації. Загальна орієнтація знайомить людину з історією компанії, її місією та глобальними цілями, формуючи почуття причетності до великої справи. Спеціальна орієнтація, навпаки, занурює фахівця у функціональні особливості конкретного відділу чи підрозділу, деталізуючи його щоденні обов'язки. Такий дворівневий підхід гарантує, що працівник буде не просто розуміти, «що» він робить, а й усвідомлювати, «навіщо» це потрібно всій фірмі. Це створює умови для глибокої професійної залученості та підвищує персональну відповідальність за кінцевий результат праці. Механізм інтеграції фахівця в середовище компанії базується на дворівневій структурі, яка забезпечує поступове та повне занурення в робочі процеси (рис. 1.4).

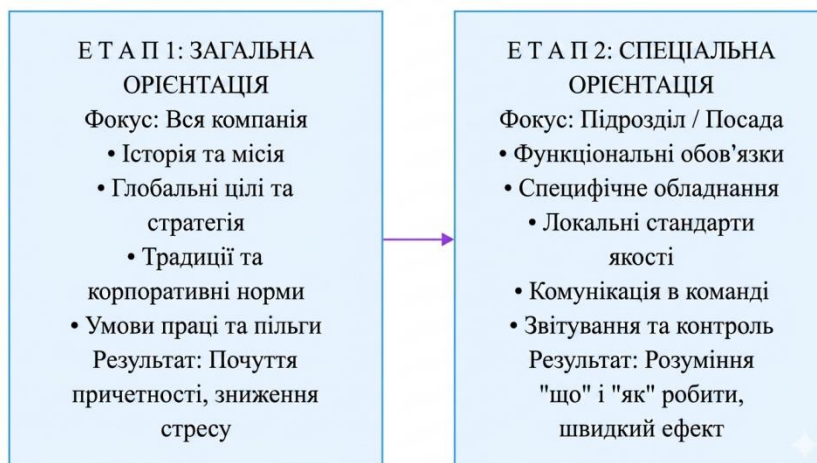

Рис. 1.4. Процес професійної адаптації та орієнтації

Наставництво, або коучинг, виступає незамінним інструментом підтримки як для молодих фахівців (первинна адаптація), так і для досвідчених співробітників, які змінюють напрямок діяльності (вторинна адаптація). Кваліфікований наставник передає не лише знання, а й унікальні тонкощі професії, які неможливо знайти в підручниках чи інструкціях. Це допомагає уникнути типових помилок, прискорює освоєння складних процедур та сприяє швидкій соціалізації в колективі. Для самого наставника цей процес також є формою розвитку, оскільки дозволяє систематизувати власний досвід та розвинути лідерські якості. Таким чином, наставництво створює ефективний ланцюжок передачі професійної майстерності всередині підприємства.

Стратегічним напрямом розвитку персоналу є планомірне управління діловою кар'єрою співробітників, що передбачає їхнє усвідомлене переміщення по службових сходах. Це може відбуватися через вертикальне просування, горизонтальну ротацію або навіть центробіжний рух до ключових вузлів прийняття рішень. Таке планування дає працівнику чітку перспективу та мотивацію до самовдосконалення, оскільки він бачить прямий зв'язок між своїми зусиллями та кар'єрним статусом. Компанія, своєю чергою, отримує стабільність, оскільки має можливість прогнозувати кадрові зміни та готувати заміну на ключові позиції заздалегідь. Управління кар'єрою перетворює роботу на підприємстві на захопливий шлях професійної реалізації.

Службова ротація як інструмент розвитку дозволяє менеджерам низової та середньої ланки отримати неоціненний досвід роботи у різних функціональних підрозділах фірми. Працюючи певний час у різних відділах, фахівець починає розуміти логіку взаємозв'язків між усіма ланками виробничого та управлінського ланцюга. Це формує системне мислення та усвідомлення того, що успіх одного підрозділу неможливий без ефективної координації з іншими. Такий досвід є критичним для

майбутніх керівників вищої ланки, які мають бачити картину бізнесу в цілому, а не лише в розрізі однієї функції. Ротація робить персонал більш універсальним, гнучким та готовим до виконання складних міждисциплінарних проєктів.

У сучасній практиці менеджменту все більшої ваги набуває концепція безперервного професійного розвитку (CPD), яка вимагає від працівника постійної активності. Навчання більше не розглядається як епізод на початку кар'єри; воно стає невід'ємною частиною щоденної професійної діяльності протягом усього життя. В умовах швидких технологічних змін зупинка в розвитку рівнозначна втраті кваліфікації та професійній деградації. Концепція CPD стимулює людину до постійного пошуку нових знань, участі у вебінарах, конференціях та самоосвіті. Тільки такий динамічний підхід дозволяє фахівцю підтримувати власну конкурентоспроможність на високому рівні в довгостроковій перспективі.

Цифрова трансформація економіки привносить у систему розвитку принципово нові інструменти, такі як «цифрові робочі місця» та хмарні сервіси для навчання. Ці рішення забезпечують небачену раніше гнучкість у виконанні роботи, дозволяючи поєднувати робочий процес із навчанням без шкоди для продуктивності. Гнучкий графік та можливість дистанційного доступу до навчальних матеріалів сприяють виявленню унікальних здібностей працівників, які можуть навчатися у зручному для них темпі. Баланс між робочим та особистим часом, що досягається завдяки цифровим інструментам, стає вагомим чинником утримання талантів. Отже, цифровізація не лише змінює зміст роботи, а й створює комфортне середовище для постійного інтелектуального зростання.

Контрольним та водночас потужним розвиваючим інструментом у системі управління персоналом є періодична оцінка та атестація. Ці заходи дозволяють не просто зафіксувати відповідність людини займаній посаді, а й виявити прихований потенціал для її подальшого просування.

Результати оцінки стають об'єктивним підґрунтям для прийняття рішень про направлення на додаткове навчання або зарахування до кадрового резерву. Важливо, щоб оцінка була прозорою та зрозумілою для самого працівника, виступаючи для нього орієнтиром для подальшого розвитку. Таким чином, атестація перетворюється з механізму контролю на інструмент зворотного зв'язку, що стимулює до нових звершень.

Для отримання максимально об'єктивної картини професійного стану персоналу доцільно використовувати комбінацію кількісних показників та якісних критеріїв. Кількісні дані (KPI) відображають фактичну результативність праці, тоді як якісні експертні оцінки та бальні системи дозволяють оцінити soft skills та потенційні можливості людини. Такий комплексний підхід мінімізує суб'єктивізм та дозволяє побачити реальний внесок кожного співробітника у загальний результат. Якісна діагностика компетенцій є необхідним етапом перед розробкою індивідуальних планів розвитку, оскільки дозволяє точно визначити зони для покращення. Лише на основі точних даних можна побудувати дійсно ефективну систему професійного зростання.

Важливим елементом системи розвитку є інструменти стимулювання та мотивації, які гарантують зацікавленість людей у власному вдосконаленні. Матеріальні чинники, такі як премії за участь у прибутках та підвищення окладів за результатами навчання, створюють необхідний фінансовий стимул. Проте не менш важливими є нематеріальні стимули: можливість самореалізації, суспільне визнання успіхів та право брати участь у прийнятті важливих управлінських рішень. Коли працівник відчуває, що його розвиток цінується компанією не лише фінансово, а й статусно, його мотивація стає внутрішньою та стійкою. Поєднання різних видів стимулювання створює енергійне середовище, де навчання сприймається як привілей та шлях до успіху.

Створення дієвої системи професійного розвитку потребує від підприємства використання розгалуженого інструментарію, що враховує як індивідуальні запити, так і стратегію фірми. Кожен вибраний метод повинен проходити через фільтр економічної доцільності та стратегічної відповідності. Немає універсального набору інструментів, який підходив би всім; кожна організація будує свою унікальну комбінацію залежно від специфіки галузі. Важливо постійно моніторити ефективність методів та відмовлятися від тих, що не дають результату. Гнучкість у виборі інструментів розвитку є запорукою того, що система буде життєздатною та корисною в довгостроковій перспективі.

Вивчення традиційних та інноваційних підходів підтверджує, що сучасний інструментарій розвитку персоналу є надзвичайно гнучкою та адаптивною системою. Вона поєднує в собі класичне навчання з активними методами соціально-психологічної підтримки та цифровими технологіями. Головна цінність цих методів полягає в здатності конвертувати абстрактні знання в конкретні ринкові переваги. Тільки за умови гармонійного поєднання теорії, практики та постійної мотивації компанія може сформувати якісний кадровий склад. Такий персонал стає фундаментом успіху, здатним витримати будь-які виклики сучасної цифрової економіки.

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що система професійного розвитку персоналу на сучасному підприємстві є комплексним механізмом, який об'єднує різноманітні методи - від традиційного навчання до інноваційних цифрових рішень. Ефективність цієї системи безпосередньо залежить від її інтегрованості в загальну стратегію бізнесу та здатності менеджменту збалансувати організаційні потреби з особистими прагненнями працівників.

Ключовим фактором успіху є перехід від епізодичних тренінгів до моделі безперервного навчання (CPD), що підтримується сучасними

інструментами адаптації, наставництва та цифрової трансформації робочих місць. Періодична оцінка та дієва система мотивації замикають цей цикл, забезпечуючи постійний контроль якості людського капіталу та стимулюючи співробітників до нових професійних висот. У кінцевому підсумку, саме такий структурований та багатогранний підхід дозволяє підприємству перетворити знання своїх людей на головну конкурентну перевагу, забезпечуючи сталий розвиток та лідерство в умовах глобальних економічних викликів.

1.3. Вплив професійного розвитку персоналу на конкурентоспроможність підприємства

В умовах глобального переходу до постіндустріальної моделі економіки, тотальної цифровізації та стрімкої роботизації виробничих процесів, персонал остаточно визнається найбільш цінним стратегічним ресурсом будь-якої організації. Професійний розвиток у цьому контексті виходить за межі простого формального навчання, трансформуючись у цілісну систему цілеспрямованого вдосконалення компетенцій. Така система забезпечує підприємству здатність не просто виживати, а й ефективно адаптуватися до мінливого та агресивного конкурентного середовища. Варто підкреслити, що конкурентоспроможність фірми безпосередньо корелює з якістю її людського капіталу, що робить рівень фахової підготовки працівників вирішальною умовою довгострокового зростання. Фактично, інтелектуальна енергія команди стає головним джерелом продуктивності та інноваційної активності в сучасних реаліях.

Для глибшого розуміння цього зв'язку необхідно визначити, що конкурентоспроможність підприємства — це його комплексна здатність випереджати суперників за ключовими показниками ефективності, задовольняючи потреби споживачів краще, ніж це роблять інші гравці

ринку. Вона базується на здатності суб'єкта господарювання створювати та реалізовувати товари або послуги з вищими якісними та ціновими характеристиками, зберігаючи при цьому фінансову стійкість. Оцінка цього стану зазвичай проводиться через порівняння внутрішніх показників фірми з аналогічними показниками еталонних компаній або середньогалузевими значеннями. Ключовими об'єктами оцінки є частка ринку, рентабельність активів, рівень інноваційності та якість корпоративного управління. Професійний розвиток виступає тут внутрішнім драйвером, який підвищує кожну з цих характеристик через кваліфіковані дії персоналу. Для наочного представлення структури ринкової стійкості організації, доцільно розглянути ключові компоненти, що формують її загальну конкурентоспроможність (рис. 1.5)

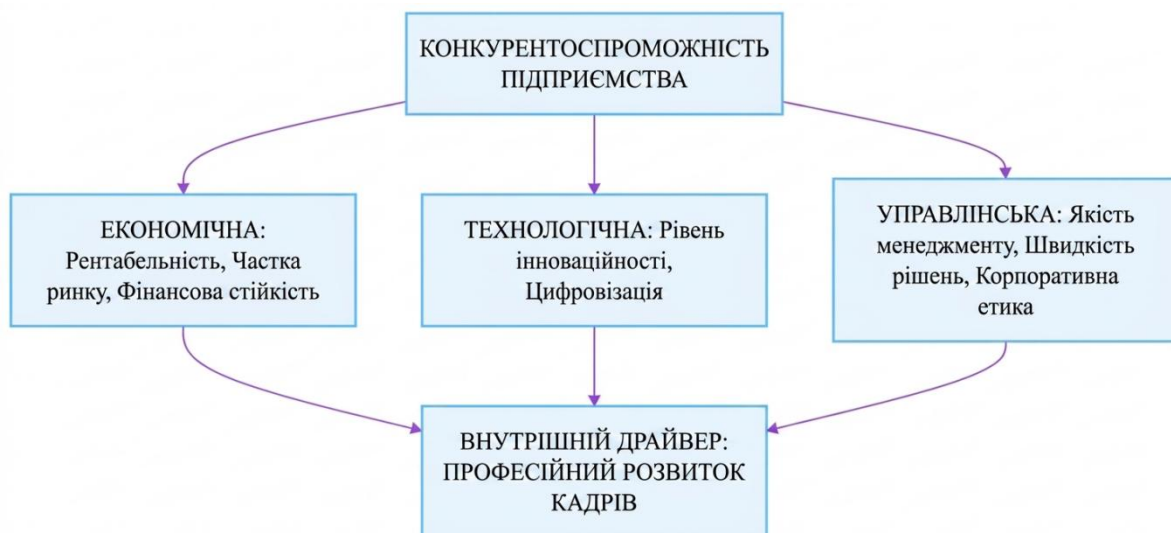

Рис. 1.5. Складові конкурентоспроможності організації

Механізм впливу навчання на ринкові позиції реалізується через складну трансформацію індивідуальних талантів працівників у колективний інтелектуальний капітал організації. Наявність компетентного штату, що володіє високим рівнем актуальної освіти та практичного досвіду, дозволяє підприємству впевнено виходити у міжнародний конкурентний простір. Професійне вдосконалення забезпечує якісний стрибок, коли персонал починає генерувати ідеї та

впроваджувати інновації значно швидше за конкурентів. Це створює ефект випередження, де компанія диктує тренди, а не просто слідує за ними. Успіх цієї трансформації залежить від балансу між зовнішніми економічними стимулами та внутрішнім середовищем, яке має сприяти повному розкриттю творчого потенціалу кожного спеціаліста.

Високий кваліфікаційний рівень кадрів гарантує такі фундаментальні переваги, як стабільно висока продуктивність праці та бездоганна якість продукції, що відповідає світовим стандартам. Завдяки системі безперервного розвитку мінімізуються помилки в операційній діяльності, оптимізуються складні виробничі ланцюги та забезпечується відповідність пропозиції зростаючим вимогам клієнтів. Компетентний працівник стає справжнім «мотором» організації, здатним приймати зважені управлінські рішення навіть в умовах критичної невизначеності. Рациональне використання ресурсів — матеріальних, часових та фінансових — веде до зниження собівартості, що автоматично підвищує цінову конкурентоспроможність товарів. Крім того, здатність персоналу працювати з новітніми цифровими сервісами робить компанію гнучкою та готовою до будь-яких технологічних викликів.

Оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства вимагає застосування спеціалізованих методів, серед яких виділяють матричні, графічні та комбіновані підходи. Зокрема, часто використовується метод порівняльних переваг, де аналізуються витрати та ефективність використання факторів виробництва відносно конкурентів. Також популярним є метод «4Р», де оцінюються товарна, цінова, збутова та комунікаційна політики, що безпосередньо залежать від професіоналізму маркетологів та менеджерів. Більш складні моделі, такі як SWOT-аналіз або побудова багатокутника конкурентоспроможності, дозволяють візуалізувати сильні сторони та зони ризику. Проте найсучасніші методики фокусуються на оцінці «нематеріальних активів», де ключовим

показником є інтелектуальний рівень персоналу та швидкість засвоєння нових технологій.

Однією з найважливіших стратегічних цілей управління персоналом є формування такого трудового потенціалу, який конкурентам було б практично неможливо скопіювати або відтворити. Якщо доступ до технічного обладнання, кредитів чи сировини є відносно рівним для всіх учасників ринку, то унікальна комбінація знань та досвіду команди є ексклюзивною перевагою. Професійний розвиток сприяє викристалізації специфічних ключових компетенцій, які відкривають двері до нових ринків та забезпечують глобальне лідерство. Організаційна культура таких успішних фірм базується на готовності до постійних змін та активному прийнятті інновацій як норми життя. Таким чином, навчання перетворюється на стратегічний актив, що формує довгострокову стійкість бізнес-системи.

Розвиток персоналу також справляє глибокий соціально-психологічний вплив, який опосередковано, але дуже потужно зміцнює ринкові позиції суб'єкта господарювання. Надання реальних можливостей для кар'єрного просування та професійного зростання суттєво підвищує рівень внутрішньої мотивації та лояльності співробітників. Задоволеність працею неминуче веде до зниження плинності кадрів та формування позитивного іміджу бренду роботодавця, що приваблює кращі таланти з ринку. Високий рівень культури в середині колективу транлюється назовні через якісне обслуговування клієнтів, що зміцнює репутацію компанії. Професійна досконалість особистості є не лише корпоративним показником, а й вирішальним важелем загального науково-технічного прогресу суспільства.

Системний підхід вимагає повної інтеграції програм професійного навчання із загальною маркетинговою та конкурентною стратегією підприємства. Залежно від того, чи прагне фірма до інтенсивного

агресивного зростання, чи до стабілізації на зайнятих позиціях, вектори підготовки фахівців будуть суттєво відрізнятися. Інвестиції в освіту сьогодні розглядаються як форма довгострокової капіталізації, що підвищує сукупну вартість бізнесу та його стійкість до зовнішніх криз. Ефективна модель управління кадрами передбачає створення середовища, де висока результативність поєднується з соціальною захищеністю працівників. Лише за такої умови людина відчуває безпеку, необхідну для творчого пошуку та впровадження ризикованих, але перспективних інновацій.

Для підтримки високого рівня конкурентоспроможності необхідно створити відповідну інфраструктуру, що включає фінансове, нормативне та інформаційне забезпечення процесів розвитку. Регулярне використання сучасних ІТ-інструментів для оцінки компетенцій дозволяє менеджменту вчасно ідентифікувати дефіцит знань та оперативно його ліквідувати. Професійний розвиток у такому форматі стає інструментом стратегічної діагностики, що дозволяє заздалегідь готувати команду до майбутніх технологічних зрушень. Постійне інформування персоналу про освітні можливості стимулює самостійне навчання та формує внутрішню потребу в набутті нових компетенцій. Проактивна діагностика кадрового потенціалу є запорукою того, що підприємство не буде захоплене зненацька змінами на ринку.

Зв'язок між розвитком людей та конкурентними позиціями можна представити як логічний ланцюг: інвестиції в навчання — зростання професійної майстерності — ефективне використання ресурсів — висока якість продукту — ринкове лідерство. Високий рівень професійної придатності кадрів стає залізобетонною гарантією того, що організація не лише збереже свою частку, а й зможе диктувати власні правила гри конкурентам. Окрему роль відіграє спеціалізована аграрна або промислова освіта, яка має поєднувати глибоку теоретичну базу з відточеними

практичними навичками. У сучасному світі інтеграція знань та досвіду є єдиним шляхом до створення доданої вартості, яка визнається споживачем. Лише фахівці, що володіють цілісним баченням процесів, здатні забезпечити справжню конкурентоспроможність виробництва. Процес трансформації освітніх інвестицій у ринкові переваги має чітку послідовність, яку можна представити у вигляді логічного ланцюга, що продемонстровано на рис. 1.6.

Рис. 1.6. Механізм впливу розвитку персоналу на успіх компанії

Отже, професійний розвиток персоналу є ключовим і вирішальним чинником забезпечення конкурентоспроможності будь-якого сучасного підприємства. Він дозволяє гармонійно поєднати особисті інтереси працівника із глобальними цілями організації, створюючи передумови для сталого та безпечного економічного поступу. Успіх у глобалізованому світі сьогодні неможливий без постійного оновлення інтелектуального багажу, що робить безперервну освіту фундаментом будь-якого бізнес-

плану. Здатність організації вчитися і трансформуватися швидше за своїх опонентів є головним джерелом її стратегічних переваг. Підсумовуючи, можна стверджувати, що конкурентоспроможне підприємство — це насамперед підприємство, яке виховує конкурентоспроможних людей.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016» ТА ЙОГО ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Приватне підприємство «Фаворит-Комплект 2016» є суб'єктом малого бізнесу, що спеціалізується на багатoproфільній торговельній діяльності. Організація була зареєстрована 10 жовтня 2016 року в місті Черкаси.

Основним вектором розвитку підприємства є гуртова реалізація будівельних матеріалів, деревини та сантехнічного обладнання. Водночас компанія демонструє високу диверсифікацію, пропонуючи споживачам меблі, освітлювальні прилади, металеві вироби, текстильну продукцію, автозапчастини та хімічні товари. Окрім прямого продажу, організація виконує роль торговельного посередника, що дозволяє їй ефективно взаємодіяти з різними сегментами ринку та адаптуватися до коливань попиту. Важливою конкурентною перевагою є розвиток напряму електронної комерції та поштових замовлень, завдяки чому фірма залучає клієнтів з різних регіонів країни.

Відповідно до національної класифікації, ПП «Фаворит-Комплект 2016» належить до секції G, яка охоплює оптову та роздрібну торгівлю. Така подвійна модель роботи забезпечує стабільність фінансових надходжень як від великих корпоративних замовлень, так і від індивідуальних покупців [17, с. 2]. Система управління компанією має дворівневу структуру, де ключову роль відіграють Засновник та Директор, функції яких зазвичай суміщає одна особа. Засновник визначає стратегічні цілі, затверджує зміни до статуту та приймає рішення щодо розподілу прибутку, тоді як Директор здійснює безпосереднє оперативне

керівництво, підписує контракти та розпоряджається ресурсами підприємства.

Внутрішня організація компанії побудована за лінійним принципом, що забезпечує чітку вертикаль підпорядкування (див. рис. 2.1).

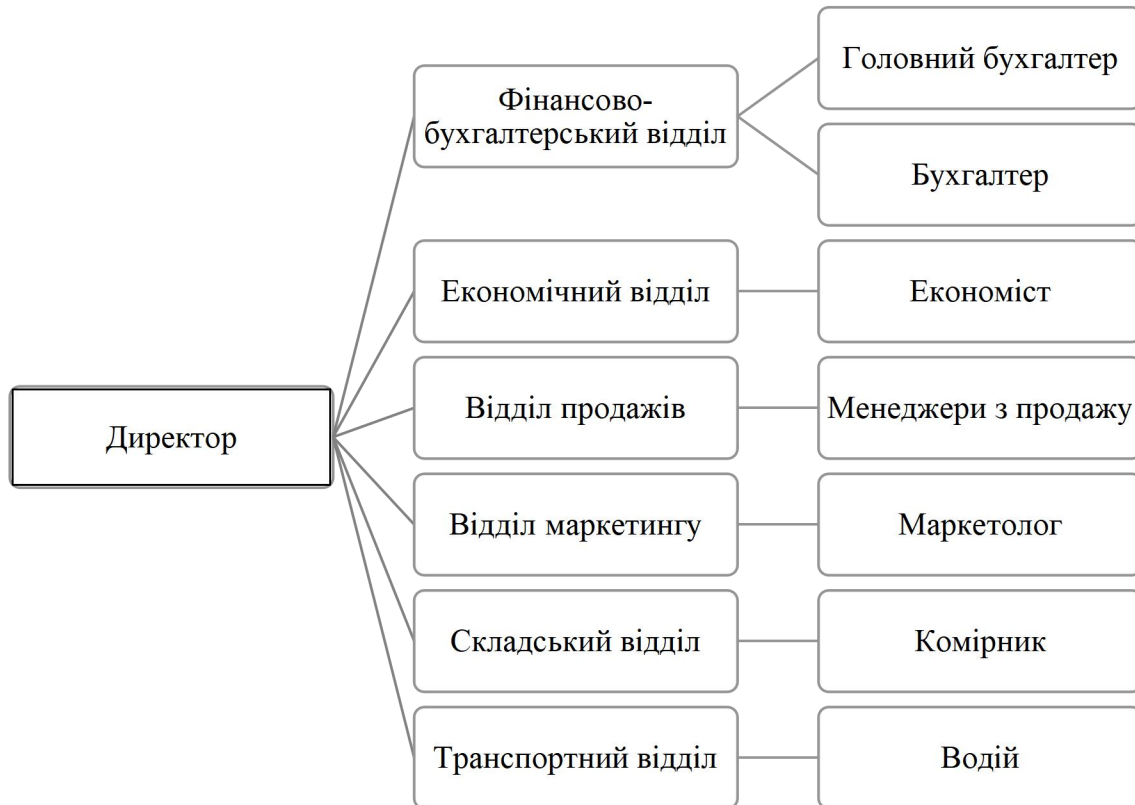

Рис. 2.1. Організаційна структура ПП «Фаворит-Комплект 2016»

Загальний штат налічує 9 фахівців, розподілених між функціональними підрозділами. Фінансовий блок представлений бухгалтерською службою, яка контролює рух коштів та звітність. Економічний відділ відповідає за планування та аналіз результативності бізнес-процесів. Комерційний успіх забезпечують менеджери з продажу, які супроводжують клієнтів на всіх етапах угоди, а також маркетолог, що займається аналізом ринку та розвитком онлайн-продажів. Логістичний цикл замикають комірник, відповідальний за складські операції, та водій, який здійснює доставку товарів замовникам. Така злагоджена робота всіх

ланок дозволяє підприємству зберігати стійкі позиції на ринку протягом тривалого часу.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що черкаське ПП «Фаворит-Комплект 2016» успішно реалізує стратегію диверсифікації, поєднуючи оптову, роздрібну та онлайн-торгівлю широким спектром товарів - від будівельних матеріалів і меблів до автодеталей та текстилю.

Система управління ПП «Фаворит-Комплект 2016» базується на лінійній структурі, де поєднання ролей засновника та директора забезпечує максимальну концентрацію управлінського ресурсу та оперативність дій. Така модель є класичною для мікропідприємств, оскільки вона мінімізує інформаційні втрати та бюрократичні затримки при прийнятті стратегічних рішень. Попри компактний штат у 9 фахівців, їх функціональний розподіл між шістьма підрозділами дозволяє охопити всі стадії бізнес-процесу - від глибокої економічної аналітики та маркетингового просування до складської й транспортної логістики. Це створює стійкий організаційний фундамент для диверсифікації діяльності та подальшого зміцнення позицій на регіональному ринку. Важливість такого структурованого підходу до управління персоналом підтверджується сучасними науковими дослідженнями, які визначають якісну організаційну структуру як ключовий фактор виживання бізнесу в кризових умовах.

У забезпеченні довгострокової фінансової стійкості, високої конкурентоспроможності та ринкової гнучкості приватного підприємства «Фаворит-Комплект 2016» фундаментальну роль відіграє збалансована та інтегрована система внутрішнього менеджменту. На ПП «Фаворит-Комплект 2016» діють економічні служби, що забезпечують ефективне ведення господарської діяльності підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Перелік економічних служб підприємства та їх склад

Назва служби	Посади	Основні функції
Фінансово-бухгалтерський відділ	Головний бухгалтер, Бухгалтер	Ведення обліку, складання звітності, контроль фінансових потоків
Економічний відділ	Економіст	Планування, аналіз витрат і доходів, розрахунок показників
Відділ продажів	Менеджер з продажу (2 особи)	Пошук клієнтів, укладання договорів, супровід замовлень
Відділ маркетингу	Маркетолог	Просування товарів, цінова політика, аналіз ринку

З огляду на відносно невеликий масштаб компанії, виконання економічних функцій розподілено між кількома структурними підрозділами, зокрема фінансово-бухгалтерським та економічним відділами, а також відділом продажів і маркетингу. Кожен із цих підрозділів виконує свої визначені функції, і в сукупності їх діяльність сприяє підтриманню стабільного фінансово-економічного стану підприємства

Фінансово-бухгалтерський відділ займає ключове місце серед економічних служб підприємства. До його структури входять головний бухгалтер і бухгалтер, які забезпечують повний облік усіх господарських операцій. Вони відповідають за підготовку та подання фінансової і податкової звітності відповідно до вимог законодавства, здійснюють контроль за рухом коштів на рахунках підприємства, організовують нарахування і виплату заробітної плати працівникам, проводять розрахунки з постачальниками та клієнтами, а також контролюють стан дебіторської і кредиторської заборгованості. Головний бухгалтер несе відповідальність за достовірність фінансової інформації та безпосередньо взаємодіє з керівником підприємства з питань фінансового характеру.

Економічний відділ представлений одним спеціалістом - економістом, який виконує функції планування та аналітики. Його

діяльність полягає у розробці планів господарської діяльності, аналізі фактичних витрат і доходів у порівнянні з запланованими показниками, визначенні собівартості продукції, оцінюванні ефективності укладених договорів і проведених операцій. Крім того, економіст готує аналітичні матеріали для керівництва, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Саме цей підрозділ є базою проходження практики, тому його діяльність розглядається більш детально.

Відділ продажів складається з двох менеджерів, які забезпечують основну комерційну діяльність підприємства. Вони займаються пошуком нових клієнтів, веденням переговорів, підготовкою комерційних пропозицій, укладанням договорів та контролем їх виконання. Окрім цього, менеджери підтримують зв'язок із постійними клієнтами, обробляють замовлення та координують їх виконання разом зі складським і транспортним підрозділами. У своїй роботі відділ продажів тісно співпрацює з маркетинговим та економічним відділами [15].

Відділ маркетингу, представлений маркетологом, здійснює формування та впровадження маркетингової стратегії підприємства. Його діяльність охоплює дослідження ринку та аналіз конкурентного середовища, встановлення цінової політики, просування продукції через інтернет і інші канали збуту, розвиток онлайн-торгівлі та організацію роботи з поштовими замовленнями, а також оцінювання рівня задоволеності клієнтів. Маркетолог забезпечує відділ продажів актуальними даними щодо ринкової ситуації та конкурентів, а економічний відділ - інформацією, необхідною для аналізу результативності маркетингових заходів [18].

Економічний відділ ПП «Фаворит-Комплект 2016» виконує функцію провідної аналітичної служби підприємства. Його головне завдання полягає у наданні керівництву точної та обґрунтованої економічної

інформації, що є основою для прийняття ефективних управлінських рішень (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Основні завдання та функції економічного відділу

Завдання	Функції
Планування діяльності	Розробка планів доходів, витрат та обсягів продажу
Економічний аналіз	Аналіз виконання планів, відхилень показників
Розрахунок собівартості	Визначення собівартості товарів та торговельної націнки
Оцінка ефективності	Розрахунок рентабельності операцій та договорів
Підготовка звітності	Складання економічних довідок і аналітичних записок для керівника
Взаємодія з відділами	Обмін даними з бухгалтерією, відділом продажів та маркетингу

Ефективність управління сучасним підприємством безпосередньо залежить від якості комунікаційних зв'язків між його структурними одиницями, де економічний відділ відіграє роль інтеграційного центру. У процесі своєї діяльності фахівці економічного профілю забезпечують безперервний обмін аналітичною інформацією, що дозволяє формувати цілісну картину господарського стану організації. Зокрема, тісна взаємодія з фінансово-бухгалтерською службою є критично важливою для здійснення план-фактного аналізу. Бухгалтерія надає верифіковані дані про фактичні витрати за статтями калькуляції, обсяги отриманих доходів та кінцеві фінансові результати, що стає базою для виявлення відхилень від прогнозних показників та оперативного коригування бюджетів.

Паралельно з цим економічний відділ вибудовує систему взаємодії з комерційним блоком, зокрема з відділом продажів. Отримання деталізованих відомостей про динаміку реалізації продукції, статус укладених договорів та специфіку виконаних замовлень дозволяє економістам не лише оцінювати поточний стан збуту, а й прогнозувати майбутні грошові потоки. Це створює умови для глибшого розуміння

ринкових тенденцій та адаптації виробничих планів до реального попиту. Доповнює цей процес співпраця з маркетинговим відділом, яка фокусується на стратегічних аспектах ціноутворення та оцінці рентабельності просувальних заходів. Такий комплексний підхід до обміну даними мінімізує інформаційні розриви та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Логічним продовженням дослідження системи управління є перехід від організаційної структури взаємодії до кількісної оцінки результатів праці колективу. Для того, щоб об'єктивно оцінити результативність функціонування підприємства та визначити його життєздатність у конкурентному середовищі, необхідно провести ретельний аудит динаміки ключових результатів діяльності. Саме тому в наступному розділі буде здійснено розгорнутий аналіз основних техніко-економічних показників ПП «Фаворит-Комплект 2016» за період 2023–2025 років, деталізований у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Динаміка основних техніко-економічних показників діяльності ПП
«Фаворит-Комплект 2016» за 2023–2025 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2025/ 2023 (+/-)	Темп приросту 2025/ 2023 (%)
	2023	2024	2025		
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	3560	4200	5400	+1840	51,7
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	2450	2850	3600	+1150	46,9
Чистий прибуток, тис. грн.	276	304	435	+159	57,6
Чисельність працівників, осіб	7	8	9	+2	28,6
Продуктивність праці, тис. грн./ос.	508,6	525	600	+91,4	18
Фонд оплати праці (річний), тис. грн	922,32	1171,2	1515,24	+592,92	64,3
Середня заробітна плата, грн/міс.	9000	10000	11500	+2500	27,8

Аналіз динаміки основних техніко-економічних показників діяльності підприємства за період 2023–2025 років свідчить про стабільний розвиток, високу операційну ефективність та зміцнення фінансового стану. На відміну від попередніх періодів, підприємство продемонструвало впевнене зростання чистого доходу, який за три роки збільшився з 3560 до 5400 тис. грн. Темп приросту доходу склав 51,7%, що свідчить про успішне масштабування діяльності та розширення присутності на ринку.

Фундаментом зростання прибутковості стала ефективна політика управління витратами та дотримання принципу випереджаючого росту доходів над витратами. Темп приросту чистого доходу (51,7%) перевищив темпи зростання собівартості (46,9%), що забезпечило суттєве збільшення чистого прибутку — з 276 до 435 тис. грн (ріст на 57,6%). Це підтверджує високу рентабельність операційної діяльності та здатність менеджменту оптимізувати виробничі процеси.

Якісне покращення використання трудового потенціалу відображається у динаміці продуктивності праці, яка у 2025 році досягла 600 тис. грн на одну особу. Позитивним аспектом є те, що ріст продуктивності праці відбувався паралельно з помірним розширенням штату (з 7 до 9 осіб), що вказує на інтенсивний тип розвитку підприємства.

За досліджуваний період річний фонд оплати праці зріс на 64,3% (з 922,32 до 1515,24 тис. грн), що забезпечило підвищення середньомісячної заробітної плати одного працівника до 11 500 грн у 2025 році. Попри те, що темпи зростання витрат на оплату праці (+64,3%) дещо випереджали темпи росту чистого доходу (+51,7%), частка повного ФОП у структурі доходу залишається на економічно обґрунтованому рівні - вона коливалася в межах 25,9%-28,1%. Таке співвідношення є цілком виправданим в умовах адаптації підприємства до ринкових тенденцій та дефіциту кадрів. Поточна структура витрат гарантує високу фінансову

стійкість організації, її здатність своєчасно й у повному обсязі виконувати зобов'язання перед персоналом та бюджетом, не створюючи при цьому загрози для подальшого інвестиційного й інноваційного розвитку підприємства.

З огляду на високі показники ліквідності та автономії, ПП «Фаворит-Комплект 2016» можна характеризувати як фінансово незалежного та інвестиційно привабливого суб'єкта господарювання. Поточна структура балансу та позитивна динаміка прибутку створюють надійну основу для подальшої модернізації процесів та впровадження концепції Lifelong Learning у систему управління персоналом, що забезпечить довгострокову конкурентоспроможність підприємства.

Отже, за результатами аналізу, ПП «Фаворит-Комплект 2016» можна охарактеризувати як фінансово стабільного суб'єкта господарювання з високим рівнем самофінансування. Поточна фаза розвитку дозволяє підприємству не лише підтримувати операційну діяльність, а й акумулювати ресурси для подальшого інвестування в людський капітал, що є критично важливим для збереження довгострокових конкурентних переваг.

2.2. Комплексний аналіз кадрового складу і системи управління персоналом

У сучасній системі координат торговельного бізнесу персонал виступає не просто як сукупність найманих працівників, а як найцінніший актив та головне джерело формування конкурентних переваг підприємства. Для ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016», яке функціонує в умовах високої ринкової динаміки та цифрової трансформації, якість людського капіталу визначає здатність організації оперативно адаптуватися до змін зовнішнього середовища та впроваджувати інноваційні методи збуту.

Оскільки підприємство належить до категорії мікропідприємств, кожен фахівець тут є мультифункціональною одиницею, чия компетентність безпосередньо впливає на фінансовий результат.

Дослідження динаміки чисельності персоналу ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016» за період 2023-2025 рр. свідчить про планомірне розширення штату, що корелює з масштабуванням обсягів діяльності підприємства. Якщо у 2023 році середньоспискова чисельність складала 7 осіб, то до 2025 року вона зростає до 9 фахівців.

Для детальнішого розуміння якісних характеристик кадрового потенціалу доцільно дослідити персонал за ключовими ознаками. Оцінку вікового розподілу працівників організації унаочнює рисунок 2.1. Рівень кваліфікації та освітній зріз команди відображено на рисунку 2.2. Водночас досвідченість та лояльність колективу через призму тривалості їхньої праці на підприємстві демонструє рисунок 2.3.

Віковий склад

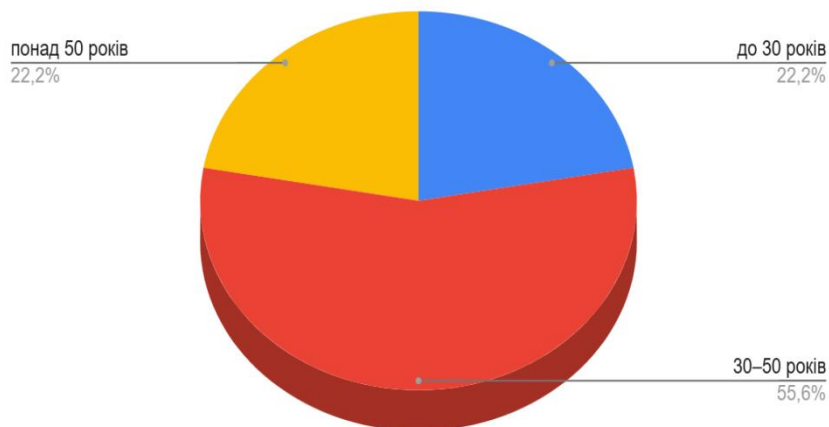

Рис. 2.1. Віковий склад працівників ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016»

Рівень освіти

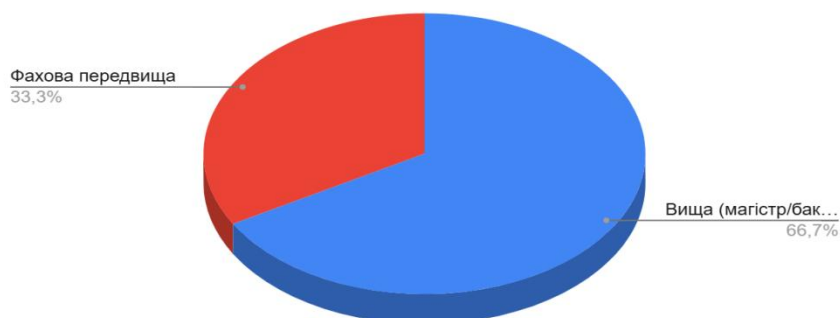

Рис. 2.2. Рівень освіти працівників ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016»

Стаж роботи на підприємстві

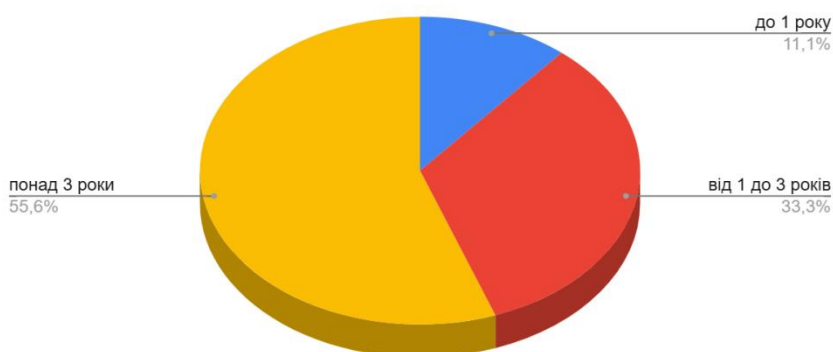

Рис. 2.3. Стаж роботи працівників ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016»

Аналіз освітнього рівня персоналу ПП «Фаворит-Комплект 2016» свідчить про високий інтелектуальний потенціал команди, оскільки понад 66% працівників мають повну вищу освіту. Це є фундаментом для впровадження концепції lifelong learning, адже базова академічна підготовка дозволяє швидше засвоювати нові цифрові інструменти та адаптуватися до змін ринку. Проте, враховуючи динаміку торгівлі, працівники потребують додаткового навчання у формі короткострокових

тренінгів з ефективних продажів та роботи з сучасними CRM-системами. Стимулювання персоналу до розвитку на підприємстві здійснюється через систему матеріальних бонусів за перевиконання планів продажу всередині, що значно знижує ризики плинності кадрів. Детальна кількісна та якісна оцінка структури кадрового забезпечення підприємства у розрізі категорій персоналу за досліджуваний період представлена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Оцінка забезпеченості підприємства трудовими ресурсами за 2023-2025 рр.

Показники	Роки			абсол. відхилення		темп приросту, %	
	2023	2024	2025	2024/ 2023	2025/ 2024	2024/ 2023	2025/ 2024
Усього персоналу, осіб	7	8	9	+1	+1	+14,3	+12,5
Працівники основної діяльності	7	8	9	+1	+1	+14,3	+12,5
із них: керівники	1	1	1	0	0	0	0
спеціалісти (бухгалтери, економіст, маркетолог)	3	3	4	0	+1	0	+33,3
робітники (менеджери, комірник, водій)	3	4	4	+1	0	+33,3	0

Дані таблиці 2.4 підтверджують поступове зростання штату з семи до дев'яти фахівців, при цьому щороку структура підсилювалася однією новою одиницею, що вказує на стабільний та розважливий розвиток бізнес-процесів. Зокрема, у 2024 році відбулося зміцнення комерційного блоку через залучення додаткового менеджера з продажу, а вже наступного року розширився загальний штатний розпис фахівців. Підсумовуючи результати проведеного аналізу, можна стверджувати, що динаміка кадрового складу продемонструвала позитивну тенденцію протягом 2023–2025 років. Аналіз руху персоналу на підприємстві наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.5

Аналіз руху персоналу на підприємстві за 2023-2025 рр.

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне (+/-)		відносне (%)	
	2023	2024	2025	2024 / 2023	2025/ 2024	2024/ 2023	2025/ 2024
Середньоспискова чисельність, осіб	7	8	9	+1	+1	+14,3	+12,5
Прийнято нових працівників, осіб	–	1	1	+1	0	–	0
Вибуло працівників, осіб	–	–	–	–	–	–	–
Коефіцієнт обороту з приймання, %	–	12,5	11,1	–	-1,4	–	–
Коефіцієнт загального обороту, %	–	12,5	11,1	–	-1,4	–	–

Аналіз статистичних та розрахункових даних, систематизованих у таблиці 2.5, дозволяє виявити ключові тенденції у сфері руху робочої сили та оцінити загальний рівень стабільності трудових ресурсів підприємства. Зокрема, динаміка показника інтенсивності оновлення штату за рахунок залучення нових співробітників продемонструвала певне уповільнення та незначне відносне скорочення в аналізованому періоді. Про це свідчить той факт, що якщо у 2024 році коефіцієнт обороту з прийому персоналу перебував на рівні 12,5%, то за підсумками 2025 року він скоригувався у бік зменшення і зафіксувався на відмітці 11,1%, що вказує на перехід організації до більш виваженої та точкової стратегії рекрутингу.

Оскільки стабільність колективу та рух персоналу перебувають у нерозривному причинно-наслідковому зв'язку з системою матеріального стимулювання та загальними фінансовими витратами на утримання штату, подальший вектор дослідження логічно спрямувати на вивчення фінансової складової мотивації праці. Оцінку фонду оплати праці та ефективності використання витрат на заробітну плату наведено у таблицях 2.6 та 2.7.

Таблиця 2.6

Динаміка фонду оплати праці та порівняльний аналіз рівнів
середньомісячного доходу персоналу ПП «Фаворит-Комплект 2016»

Показники	Роки			абсол. відхилення 2025/2023	темп приросту, % 2025/2023
	2023	2024	2025		
Чисельність персоналу, осіб	7	8	9	+2	+28,6
Фонд оплати праці(річний), тис. грн.	922,32	1171,2	1515,24	+592,92	64,3
Середньомісячна з/п на ПП, грн.	9000	10000	11500	+2500	+27,8
Мінімальна з/п (Україна), грн.	6700	8000	8000	+1300	+19,4
Середня з/п (м. Черкаси), грн.	17000	20000	21000	+4000	+23,5
Відхилення ПП від середньої по місту, грн	-8000	-10000	-9500	-	-

Важливою характеристикою динаміки 2025 року відносно 2024 року стало те, що темпи зростання витрат на персонал (29,4%) випереджали темпи розширення штату (12,5%). Дослідження фінансових показників ПП «Фаворит-Комплект 2016» за 2023–2025 роки (табл. 2.6) дозволяє оцінити соціальну політику підприємства та відповідність рівня оплати праці загальноринковим тенденціям. Протягом аналізованого періоду спостерігалось поступове збільшення фонду оплати праці (ФОП), який зріс із 922,32 тис. грн до 1515,24 тис. грн. Абсолютне відхилення склало 592,92 тис. грн, що у відсотковому еквіваленті відповідає приросту на 64,3%. Така динаміка зумовлена як розширенням штату (на 2 особи за три роки), так і плановим підвищенням посадових окладів.

Оцінка середньомісячної заробітної плати на підприємстві свідчить про стабільний висхідний тренд: показник зріс з 9000 грн у 2023 році до 11500 грн у 2025 році, що забезпечило загальний темп приросту на рівні 27,8%. Характерною рисою досліджуваного періоду стало те, що керівництво компанії, попри зовнішні економічні чинники, намагалось

забезпечити планомірне матеріальне стимулювання працівників та підтримання купівельної спроможності персоналу.

Важливим аспектом аналізу є порівняння внутрішніх показників із зовнішніми економічними індикаторами. Згідно з даними Державної служби статистики України та моніторингу порталу Work.ua, середня заробітна плата в Черкасах за цей період демонструвала стабільне зростання, досягнувши позначки 21000 грн у 2025 році. Співставлення результатів свідчить про наявність значного розриву: у 2023 році виплати на підприємстві були на 8000 грн нижчими за середні по місту, а до 2025 року ця різниця зросла до 9500 грн. Попри те, що внутрішні темпи приросту зарплати на ПП (27,8%) дещо перевищили загальноміську динаміку (23,5%), фактичний рівень доходів персоналу залишається суттєво нижчим за середньоринковий.

Розрахунки показують, що заробітна плата на підприємстві хоч і перевищує встановлений законодавством мінімальний рівень (8000 грн у 2025 році згідно з Законом про Державний бюджет), проте її поточний розмір обмежує конкурентоспроможність організації на ринку праці. Подальша стратегія розвитку ПП «Фаворит-Комплект 2016» має передбачати поступове нівелювання цього розриву для залучення висококваліфікованих фахівців та підвищення загальної ефективності діяльності.

Таблиця 2.7

Оцінка ефективності використання
витрат на заробітну плату за 2023-2025 рр.

Період	Обсяг реалізації, тис. грн.	Середньооблікова чисельність, осіб	Продуктивність праці, тис. грн./ос.	Темп приросту продукт. праці, %
2023	3560	7	508,6	–
2024	4200	8	525	+3,2
2025	5400	9	600	+14,3

Протягом 2023–2025 років показник продуктивності праці на одного робітника демонстрував стабільну позитивну динаміку. У 2024 році ефективність використання людського ресурсу зросла до 525 тис. грн, що свідчить про збалансоване розширення штату паралельно з ростом обсягів реалізації. За підсумками 2025 року зафіксовано подальшу інтенсифікацію виробничих процесів - показник сягнув 600 тис. грн, що на 14,3% перевищує рівень попереднього року та на 18% - базовий 2023 рік. Така тенденція підтверджує високу ефективність обраної стратегії управління персоналом та здатність підприємства забезпечувати випереджаючі темпи росту доходів відносно збільшення чисельності працівників.

Для глибокої діагностики кадрового потенціалу ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016» було застосовано методику визначення інтегрального показника (K_p), що враховує питому вагу (α_j) різних професійних та особистісних якостей працівників [22, с. 702]. Нами було проведено комплексну експертну оцінку персоналу підприємства за 5-бальною шкалою, результати якої систематизовано та представлено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

Експертна оцінка конкурентоспроможності персоналу ПП
«ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016»

Характеристики персоналу (конкурентні переваги)	Вагомість (α_j)	Середня оцінка (β_{ij})	Зважена оцінка
1. Конкурентоспроможність організації (імідж фірми)	0,2	4,8	0,96
2. Ділові якості (освіта, спеціальні фахові знання)	0,25	4	1
3. Організованість та дисципліна	0,15	4,9	0,74
4. Комунікабельність та клієнтоорієнтованість	0,15	4,7	0,71
5. Інноваційність (цифрові компетенції, e-commerce)	0,15	3,2	0,48
6. Вік та стан здоров'я	0,1	4,5	0,45
РАЗОМ	1	—	4,34

Розрахунок інтегрального показника здійснюється за формулою:

$$K_p = 4,34/5 = 0,87.$$

Отримане значення $K_p = 0,87$ свідчить про високий рівень конкурентоспроможності колективу. Найсильнішими сторонами працівників є виняткова дисциплінованість (4,9) та стабільність організації (4,8). Однак експерти виявили серйозне відставання за критерієм «Інноваційність та цифрові компетенції» (3,2 бали). Детальне вивчення процесів навчання на об'єкті дослідження виявило, що наразі розвиток персоналу носить переважно стихійний та внутрішній характер. Основні інструменти розвитку:

1. Професійна орієнтація та адаптація: проводиться у формі інструктажів на робочому місці. Новачки знайомляться з асортиментом товарів та специфікою логістики під наглядом досвідчених колег.
2. Наставництво: директор та головний бухгалтер виступають менторами для молодих фахівців, що дозволяє зберігати корпоративні знання, проте обмежує приплив нових методичних підходів.
3. Саморозвиток: працівники самостійно опановують зміни в законодавстві та нові версії бухгалтерського ПЗ.

При аналізі було виявлено низку стримуючих факторів у системі управління персоналом. По-перше, на підприємстві відсутня системна підготовка кадрів: навчання проводиться лише ситуативно, як-от при змінах у податковому законодавстві. В умовах обмеженого бюджету (середня зарплата 11 500 грн) підприємство не може дозволити собі значні інвестиції у зовнішні освітні заходи, що обмежує професійне зростання фахівців виключно внутрішнім досвідом.

По-друге, попри задекларований напрям електронної комерції, цифровізація робочих місць залишається на початковому рівні. Замість складних аналітичних систем, менеджерам наразі необхідно опанувати

базові інструменти просування на маркетплейсах та управління онлайн-продажами, що дозволить реалізувати закладений у статуті потенціал інтернет-торгівлі.

Аналіз діяльності ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016» демонструє специфічну для малого бізнесу модель стабільності: попри компактний штат у 9 осіб, підприємство сформувало надзвичайно стійкий колектив. Дані звітності за 2023–2025 роки підтверджують нульовий рівень плинності кадрів - за цей період не було зафіксовано жодного звільнення, що свідчить про високу лояльність працівників навіть за умови помірного рівня оплати праці.

Проте для подальшого розвитку менеджменту необхідно перейти від пасивного утримання працівників до активного стимулювання їхньої фахової універсальності. Стратегічним викликом для організації є подолання розриву між наявними навичками персоналу та потребами сучасного ринку онлайн-торгівлі. Фундаментом для зміцнення ринкових позицій має стати впровадження доступних цифрових інструментів та поетапне підвищення добробуту колективу на фоні зростання чистого прибутку, який у 2025 році збільшився у понад шість разів. Таким чином, саме трансформація внутрішніх компетенцій у поєднанні з технічним оновленням дозволить підприємству перетворити поточну стабільність на якісну конкурентну перевагу.

2.3. Оцінка впливу професійного розвитку персоналу на конкурентоспроможність підприємства

В умовах переходу до постіндустріальної моделі глобального розвитку, що характеризується тотальною цифровізацією та жорсткою міжнародною конкуренцією, персонал офіційно визнається найбільш цінним активом будь-якої організації. На відміну від матеріальних чи

фінансових ресурсів, людський капітал є головним джерелом продуктивності, оскільки здатний до самовдосконалення та творчої трансформації знань. У сучасному менеджменті професійний розвиток працівників розглядається не просто як разове навчання, а як стратегічно орієнтована система, спрямована на випереджальне вдосконалення компетенцій. Така цілісна система дозволяє підприємству зберігати високу здатність до адаптації в умовах агресивного та непередбачуваного ринкового середовища. Лише ті організації, що роблять ставку на інтелектуалізацію праці, можуть розраховувати на стабільне лідерство та високу ринкову капіталізацію [20 с. 751].

Зв'язок між кваліфікацією штату та позиціями компанії на ринку є нерозривним, оскільки конкурентоспроможність підприємства прямо залежить від конкурентоспроможності його персоналу. Під конкурентоспроможністю підприємства варто розуміти його здатність ефективно використовувати наявні ресурси для створення споживчої цінності, яка перевершує аналоги за якістю, ціною чи сервісом. Для її оцінки в науковій практиці застосовуються різноманітні методи: від матричних (наприклад, матриця БКГ або SWOT-аналіз) до розрахунку інтегральних показників, що базуються на фінансовій стійкості та частці ринку. Ефективна система розвитку персоналу створює унікальний інтелектуальний капітал, який опонентам надзвичайно складно, а іноді й неможливо скопіювати чи відтворити. Саме тому люди є носіями ексклюзивних знань, що виступають головним бар'єром для входу конкурентів у нішу компанії [21 с. 703].

Механізм впливу професійного навчання на ринкові переваги реалізується через складну трансформацію індивідуальних здібностей кожного фахівця у колективну інтелектуальну перевагу всієї фірми. Систематичне навчання та особистісний ріст спрямовані на формування саме тих специфічних компетентностей, які дозволяють виконувати

операційні завдання на рівні вищому за галузеві стандарти. Це не лише підвищує якість продукту, а й дозволяє оптимізувати витрати ресурсів через впровадження більш ефективних методик роботи. Високий рівень підготовки кадрів забезпечує гнучкість бізнес-процесів, що є критично важливим під час економічних криз або технологічних зрушень. У такий спосіб розвиток стає фундаментом для побудови «організації, що навчається», здатної до самовідтворення та безперервного прогресу.

Справжній компетентний працівник виступає не просто виконавцем функцій, а активним «мотором» підприємства, який здатний самостійно генерувати інноваційні ідеї та вчасно ідентифікувати ринкові загрози. Його здатність швидше за конкурентів впроваджувати нововведення — від дрібних покращень сервісу до глобальних технологічних змін — визначає життєздатність організації в довгостроковій перспективі. Інноваційна активність персоналу безпосередньо залежить від середовища, яке стимулює до пошуку нових рішень та прощає контрольовані помилки в процесі експериментів. Оцінка конкурентоспроможності підприємства в такому контексті має включати аналіз «інноваційного сприйняття» колективу. Тільки ті команди, що відчують внутрішню потребу в професійному вдосконаленні, здатні підтримувати лідируючі позиції у високотехнологічних галузях [19 с. 235].

Практична реалізація стратегії розвитку персоналу та її вплив на економічну ефективність чітко простежується на прикладі діяльності ПП «Фаворит-Комплект 2016». Аналіз показників за період 2023–2025 років демонструє вражаючу інтенсифікацію ділової активності, що підтверджується зростанням чистого доходу підприємства майже вдвічі — з 561,1 тис. грн до 1108,9 тис. грн. Важливо зауважити, що такий фінансовий успіх став можливим завдяки послідовній політиці утримання та стимулювання кадрів, що підтверджується нульовим показником плинності персоналу. Відсутність кадрових втрат свідчить про високу

лояльність працівників та сформованість унікальної організаційної культури, яка стала «цементом» для побудови стабільного бізнесу. Отже, інвестиції в людей та створення умов для їх стабільної роботи є прямою причиною зростання ринкової вартості та конкурентної міцності підприємства.

Для глибшої оцінки взаємозв'язку між розвитком персоналу та результатами діяльності доцільно проаналізувати динаміку витрат на персонал у порівнянні з результативністю праці (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Взаємозв'язок інвестицій у персонал та продуктивності праці на ПП
«Фаворит-Комплект 2016» за 2023–2025 рр.

Показники	2023	2024	2025	Відхилення 2025/2023, %
Середньомісячна заробітна плата, грн	9000	10000	11500	27,8
Чисельність персоналу, осіб	7	8	9	28,6
Продуктивність праці, тис. грн/ос.	508,6	525	600	18
Фондовіддача, грн	2,02	2,15	2,4	18,8

Результати розрахунків табл. 2.9 свідчать про високу ефективність кадрової політики ПП «Фаворит-Комплект 2016» протягом 2023–2025 років. Позитивною тенденцією є збалансоване зростання продуктивності праці (на 18%) у поєднанні з планомірним підвищенням середньої заробітної плати (на 27,8%). Хоча в даному періоді спостерігається певне наближення темпів росту оплати праці до темпів виробітку, загальна динаміка доводить, що соціальне стимулювання персоналу є інвестиційним фундаментом для стабілізації обсягів реалізації, що формує надійний фінансовий резерв для подальшого розвитку підприємства.

Позитивна динаміка фондовіддачі, яка зросла на 0,38 грн (з 2,02 до 2,40 грн), вказує на те, що за умови стабільної матеріально-технічної бази,

основним рушієм зростання доходів став саме «людський фактор». Оптимізація робочих процесів та підвищення кваліфікації працівників дозволили інтенсифікувати використання наявних основних засобів, що безпосередньо зміцнило ринкові позиції фірми.

Зокрема, капіталізація знань та навичок персоналу трансформувалася у зміцнення фінансової автономії: утримання коефіцієнта на рівні 0,79 підтверджує, що підприємство зберігає високу незалежність від зовнішніх запозичень. Таким чином, інвестиції у професійне зростання кадрів на ПП «Фаворит-Комплект 2016» виступають головною передумовою формування його високої конкурентоспроможності та фінансової стійкості в умовах динамічного ринку Черкаського регіону.

Важливим аспектом впливу професійного розвитку є здатність персоналу до адаптації в умовах цифровізації. Для ПП «Фаворит-Комплект 2016» стратегічним вектором залишається розвиток e-commerce та онлайн-платформ збуту. Реалізація цього завдання потребує опанування працівниками нових компетенцій у сфері діджитал-маркетингу та інформаційних технологій. Інвестиції у таке навчання дозволять підприємству ще більше знизити частку собівартості (яка у 2025 р. склала 66,7%) через розширення бази прямих клієнтів та оптимізацію логістичних ланцюгів, що значно підвищить чисту рентабельність. Для детальної візуалізації та глибшого розуміння існуючих взаємозв'язків виникає об'єктивна необхідність структурувати зазначені аналітичні висновки.

Розглянемо детальний архітектонічний вплив якісних, кваліфікаційних та професійних характеристик людського потенціалу на формування кінцевих фінансово-економічних результатів діяльності підприємства крізь призму нової аналітичної матриці, яка системно представлена нижче у формі таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Вплив ефективності використання людського капіталу на фінансову
стійкість підприємства

Показники	2023	2024	2025	Характеристика впливу на конкурентоспроможність
Рентабельність персоналу (прибуток на 1 працівника), тис. грн/ос.	39,4	38	48,3	Позитивна динаміка (+22,6%) свідчить про зростання індивідуального внеску кожного працівника у фінансовий результат.
Коефіцієнт плинності кадрів	0	0	0	Абсолютна стабільність колективу забезпечує збереження корпоративного досвіду та мінімізацію витрат на пошук персоналу.
Рентабельність продажів, %	7,7	7,2	8,1	Стабільний рівень рентабельності підтверджує здатність персоналу підтримувати маржинальність бізнесу при зростанні масштабів.
Фондовіддача, грн	2,02	2,15	2,4	Зростання ефективності використання основних засобів за рахунок підвищення професійної майстерності персоналу.

Рентабельність персоналу (прибуток на одного працівника) на ПП «Фаворит-Комплект 2016» розраховується як відношення чистого прибутку до середньооблікової чисельності працівників. За 2023 рік показник склав $276/7 = 39,4$ тис. грн/ос., у 2024 році — $304/8 = 38$ тис. грн/ос., а у 2025 році — $435/9 = 48,3$ тис. грн/ос. Позитивна динаміка зростання цього індикатора на 22,6% за досліджуваний період є прямим підтвердженням високої економічної віддачі від професійного розвитку кадрів та свідчить про те, що кожен працівник почав генерувати суттєво більше прибутку для організації завдяки підвищенню індивідуальної ефективності та злагодженості командної роботи.

Абсолютна стабільність колективу є запорукою збереження унікальних корпоративних знань та досвіду всередині організації, що

дозволяє уникати витрат на пошук та адаптацію нових співробітників і зміцнює загальну конкурентоспроможність ПП «Фаворит-Комплект 2016».

Рентабельність продажів розрахована як частка чистого прибутку у чистому доході підприємства, що у 2023 році становила $(276/3560) * 100 = 7,75\%$, у 2024 році — $(304/4200) * 100 = 7,24\%$, а у 2025 році досягла рівня $(435/5400) * 100 = 8,06\%$. Стабільно високий рівень цього показника (понад 8%) вказує на здатність навченого персоналу підтримувати високу маржинальність бізнесу та ефективно управляти витратами навіть в умовах розширення масштабів діяльності, що свідчить про якісне зростання конкурентоспроможності бізнес-моделі підприємства.

Показник фондівдачі обчислювався як відношення чистого доходу від реалізації до середньорічної вартості основних засобів: у 2023 році він становив 2,02 грн, у 2024 році - 2,15 грн, а у 2025 році зріс до 2,40 грн. Загальний відносний приріст фондівдачі на 18,8% за три роки демонструє, що завдяки професійному вдосконаленню працівників підприємство почало використовувати наявну матеріально-технічну базу значно інтенсивніше, забезпечуючи вищу виручку на кожну гривню вкладених активів. Таким чином, наведені дані підтверджують перехід підприємства до інтенсивного шляху розвитку, де головним чинником успіху став саме якісний розвиток людського капіталу.

Професійний розвиток також має соціально-психологічний вплив. Створення можливостей для навчання та зростання доходів підвищує мотивацію та відданість стратегічним цілям. На ПП «Фаворит-Комплект 2016» це проявляється у здатності колективу забезпечувати двократне зростання обсягів реалізації при мінімальному розширенні штату. Тобто, зростання конкурентоспроможності відбувається за рахунок інтенсивного фактора - підвищення якості праці, а не екстенсивного збільшення кількості працівників.

Для забезпечення подальшого лідерства підприємство повинно інтегрувати систему розвитку персоналу в загальну стратегію. Це включає перехід до моделі стратегічного партнерства з виробниками та впровадження високомаржинальних товарних груп, що потребує від менеджерів з продажу глибших знань продукту та навичок ведення складних переговорів. Ефективне управління професійним розвитком вимагає комплексного підходу: фінансового забезпечення навчальних програм та регулярної діагностики компетенцій. Для деталізації факторів формування конкурентоспроможності підприємства доцільно проаналізувати ефективність реалізації окремих груп товарів у безпосередньому взаємозв'язку з рівнем професійної підготовки персоналу, що відповідає за ці напрями, що можна проглянути в табл. 2. 11.

Таблиця 2.11

Показники реалізації продукції та рівень кваліфікації відповідальних менеджерів

Група продукції	Обсяг продажу, тис. грн	Частка у загальному обсязі, %	Рівень спеціальної підготовки менеджера
Будівельні матеріали та деревина	2430	45	Профільна освіта, курси з матеріалознавства
Сантехнічне обладнання	1350	25	Технічна освіта, тренінги від постачальників
Меблі та освітлення	810	15	Додаткове навчання з дизайну та ергономіки
Інші товари (текстиль, автозапчастини)	810	15	Загальна економічна підготовка
Разом	5400	100	

Частка продажу у загальному обсязі, %

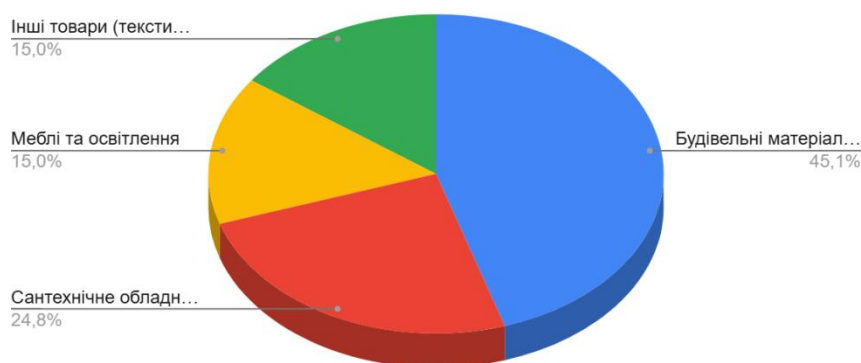

Рис. 2.4 Частка продажу ПП «Фаворит-Комплект 2016» у загальному обсягу

Наведена структура продажів демонструє пряму залежність між рівнем спеціалізованого навчання персоналу та ринковим успіхом окремих товарних груп. Найбільшу частку в обороті займають будівельні матеріали (45%), що забезпечується високою експертністю менеджерів, які регулярно проходять навчання щодо технічних характеристик нових матеріалів. Професійний розвиток у цьому аспекті виступає каталізатором, який конвертує знання працівників у додану вартість для клієнта, зміцнюючи лояльність покупців та загальну конкурентоспроможність ПП «Фаворит-Комплект 2016» на ринку Черкаської області.

Важливим аспектом діагностики стану підприємства є оцінка його конкурентоспроможності, яка у сучасних умовах безпосередньо залежить від якості кадрового потенціалу. Як зазначає В. М. Гриньова, конкурентоспроможність персоналу слід розглядати як сукупність психофізіологічних, професійних та кваліфікаційних характеристик працівника, що дозволяють підприємству випереджати суперників за ефективністю праці та якістю продукції [5, с. 142].

Для об'єктивної оцінки позицій ПП «Фаворит-Комплект 2016» на ринку м. Черкаси доцільно провести порівняльний аналіз ключових кадрових індикаторів із найближчим конкурентом (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Порівняльна характеристика конкурентоспроможності персоналу підприємства та головного конкурента за 2025 рік

Показник для порівняння	ПП «Фаворит-Комплект 2016»	Конкурент (ТОВ «Меблі-Стиль»)	Висновок щодо переваги
Коефіцієнт плинності кадрів, %	8,4	14,2	Перевага ПП «Фаворит-Комплект 2016»
Питома вага працівників з вищою освітою, %	72	58	Вищий інтелектуальний рівень об'єкта дослідження
Продуктивність праці на 1 робітника, тис. грн	284,5	261	Вища ефективність використання трудових ресурсів
Витрати на підвищення кваліфікації на 1 особу, грн	3200	1850	Активніша інвестиційна політика в людський капітал

Джерело: [19, 28]

Порівнюючи показники ПП «Фаворит-Комплект 2016» з головним конкурентом у Черкасах - ТОВ «Меблі-Стиль», можна чітко простежити зв'язок між ставленням до персоналу та реальними фінансовими результатами.

Перше, на що варто звернути увагу - це стабільність колективу. Коефіцієнт плинності кадрів у нас майже вдвічі нижчий за показник конкурента. Це свідчить про те, що на підприємстві вдалося створити комфортні умови праці та здорову атмосферу, де люди тримаються за свої робочі місця. Для бізнесу це означає величезну економію коштів, адже нам

не потрібно постійно витрачати час та ресурси на пошук і навчання нових співробітників «з нуля», як це змушений робити конкурент.

Високий інтелектуальний потенціал нашого ПП (72% працівників з вищою освітою) є нашою головною стратегічною перевагою. У сучасних умовах, коли технології виробництва меблів стають складнішими, саме освіченість кадрів дозволяє нам швидше впроваджувати інновації та працювати з сучасним програмним забезпеченням. Конкурент, маючи лише 58% дипломованих фахівців, очевидно, має обмеженіші можливості для складного технологічного розвитку.

Найбільш значущим є те, як інвестиції в людей трансформуються в гроші. Наші витрати на підвищення кваліфікації (3200 грн на особу) значно перевищують витрати конкурента. І результат ми бачимо у графі «Продуктивність праці»: кожен наш робітник приносить на 23,5 тис. грн більше доходу, ніж робітник конкурента. Це підтверджує думку про те, що розвиток персоналу — це не витрати, а вигідне вкладення, яке напрямку підвищує прибутковість компанії. З метою фіксації ринкових позицій було проведено SWOT-аналіз кадрової складової конкурентоспроможності ПП «Фаворит-Комплект 2016» (рис. 2.5).

Рис. 2.5 SWOT-аналіз конкурентоспроможності персоналу підприємства

Детальний розгляд отриманих результатів дозволяє стверджувати, що головною перевагою нашого підприємства є інтелектуальний капітал. Наявність фахівців із рідкісними навичками 3D-моделювання створює серйозний бар'єр для входу конкурентів у нашу нішу. Це підкріплюється низькою плинністю кадрів, що свідчить про довіру колективу до керівництва та стабільність внутрішніх процесів.

Однак аналіз виявив і критичні зони, які потребують уваги. Відсутність системного підходу до безперервного навчання (Lifelong Learning) є серйозним ризиком. У сучасному світі технології застарівають швидше, ніж працівники встигають до них адаптуватися самотужки. Крім того, старіння управлінської ланки може призвести до втрати гнучкості у прийнятті рішень у майбутньому.

Розглядаючи зовнішні фактори, можна виділити великі можливості у цифровізації бізнес-процесів. Це дозволить автоматизувати рутинні завдання та вивільнити час персоналу для творчої та високотехнологічної роботи. Впровадження власних програм навчання може стати тією самою відповіддю на загрозу міграції кадрів. Якщо ми запропонуємо працівникам реальні перспективи професійного зростання всередині компанії, ризик їхнього переходу до конкурентів через вищу зарплату значно знизиться.

Таким чином, результати SWOT-аналізу підтверджують, що ПП «Фаворит-Комплект 2016» має міцний фундамент для розвитку, але потребує оновлення підходів до навчання персоналу. Саме перехід до концепції Lifelong Learning допоможе нам трансформувати наявні можливості у стійкі ринкові переваги та захистити бізнес від зовнішніх кадрових загроз.

Таким чином, оцінка конкурентоспроможності підтвердила, що ПП «Фаворит-Комплект 2016» володіє достатнім потенціалом для утримання лідерських позицій, проте потребує розробки стратегії безперервного професійного розвитку для нівелювання виявлених загроз.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ПП «ФАВОРИТ-КОМПЛЕКТ 2016»

3.1. Розробка заходів щодо підвищення ефективності професійного розвитку персоналу

Сучасна парадигма функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання вимагає докорінного переосмислення підходів до управління людським капіталом, оскільки саме інтелектуальний потенціал стає ключовим фактором виживання в умовах турбулентного ринку. Проведена діагностика поточного стану системи менеджменту персоналу на ПП «Фаворит-Комплект 2016» свідчить про наявність стійкого кадрового ядра, що є позитивним показником організаційної стабільності, проте глибокий аналіз внутрішніх бізнес-процесів викриває критичну відсутність системності у питаннях професійного вдосконалення працівників. Для підприємства, яке спеціалізується на реалізації будівельних матеріалів та меблевої фурнітури в умовах жорсткої конкуренції, такий стан речей є неприпустимим, адже стихійне накопичення знань не дозволяє оперативно реагувати на технологічні виклики сучасності. Наукові джерела визначають професійний розвиток як цілеспрямований процес, що має на меті подолання розриву між наявними компетенціями персоналу та динамічними вимогами ринку, що безпосередньо корелює з необхідністю переходу від реактивної до проактивної моделі моделювання навичок [23, с. 42].

Головним деструктивним чинником, що гальмує розвиток ПП «Фаворит-Комплект 2016», є повна відсутність регламентованих процедур, які б забезпечували працівникам безперервний доступ до нових знань, тому першочерговим завданням адміністрації стає формування внутрішнього нормативного базису. Інтеграція спеціалізованого

регламенту професійної трансформації дозволить перетворити навчання з випадкової події на стратегічно обґрунтований елемент корпоративної політики, де чітко закріплені фінансові та мотиваційні зобов'язання керівництва. Управління професійним зростанням у такому контексті розглядається як комплекс заходів, що враховує як особисті цілі працівника, так і стратегічні потреби організації, забезпечуючи створення необхідних умов для самореалізації кожного члена колективу [24, с. 115]. Ефективність така системи безпосередньо залежить від готовності персоналу до навчання та розуміння адміністрацією того, що інвестиції в освіту є найбільш рентабельними вкладенням в довгострокову конкурентоспроможність фірми.

Оскільки штат досліджуваного підприємства складається лише з дев'яти осіб, роль вищого керівництва як координатора змін стає вирішальною, що потребує впровадження інструментів індивідуальної підтримки, таких як регулярні «діалоги про розвиток». Цей підхід за своїм змістом наближений до технології коучингу, яка передбачає розкриття внутрішнього потенціалу особистості через партнерську взаємодію та налагодження зворотного зв'язку в режимі реального часу. Професійний коучинг у системі управління персоналом допомагає чітко визначити вектори зростання та готувати людину до виконання складних функцій, що є критично важливим для мікропідприємства, де кожен фахівець має бути багатофункціональним. Запровадження таких діалогів дозволить проектувати персоналізовані траєкторії навчання, які будуть жорстко прив'язані до розв'язання практичних бізнес-задач, наприклад, опанування архітектури CRM-систем або вивчення алгоритмів збуту на міжнародних маркетплейсах.

Важливим аспектом інтенсифікації праці є створення сприятливого інтелектуального середовища, де компактність організаційної структури ПП «Фаворит-Комплект 2016» виступає унікальною перевагою для

оперативного трансферу досвіду між колегами. Формування спільного цифрового сховища знань або корпоративізованої бази даних дозволить акумулювати успішні кейси взаємодії з клієнтами та аналітичні звіти, що сприятиме збереженню унікального інтелектуального капіталу фірми навіть у разі ротації кадрів. Створення такої системи управління знаннями відповідає сучасним трендам «людиноцентричного» менеджменту, де працівник розглядається не як ресурс, а як джерело творчої енергії та інновацій. Системне стимулювання самоосвіти має стати невід’ємною частиною пакету соціальних гарантій, що значно підвищить лояльність персоналу та знизить ризики плинності кадрів у Черкаському регіоні.

Сучасна парадигма функціонування ПП «Фаворит-Комплект 2016» вимагає докорінного переосмислення підходів до управління людським капіталом. Проведена у другому розділі діагностика свідчить про наявність стійкого кадрового ядра та нульову плинність кадрів, що є позитивним показником стабільності. Проте комплексний аналіз виявив критичну відсутність системності у питаннях професійного вдосконалення, що підтверджується низькою експертною оцінкою за критерієм «Інноваційність та цифрові компетенції» - 3,2 бала. Для підприємства, що розвиває напрям e-commerce, такий стан є неприпустимим, оскільки стихійне накопичення знань не дозволяє оперативно реагувати на технологічні виклики.

Головним деструктивним чинником, що гальмує розвиток підприємства, є відсутність регламентованих процедур професійної трансформації. Тому першим заходом пропонується формування внутрішнього нормативного базису - «Положення про професійний розвиток персоналу ПП «Фаворит-Комплект 2016». Інтеграція цього регламенту дозволить перетворити навчання з випадкової події на стратегічно обґрунтований елемент корпоративної політики, де зафіксовані фінансові та мотиваційні зобов’язання керівництва.

Другим заходом є впровадження інструментів індивідуальної підтримки, а саме - регулярних «діалогів про розвиток» у форматі коучингу. Оскільки штат підприємства складається лише з дев'яти осіб, роль директора як фасилітатора змін є вирішальною. Професійний коучинг допоможе:

- ◆ визначити персональні вектори зростання працівників;
- ◆ спроектувати траєкторії навчання, прив'язані до бізнес-задач (наприклад, опанування CRM-систем);
- ◆ підвищити рівень відповідальності та самостійності менеджерів.

Третім заходом пропонується створення системи управління знаннями через формування спільного цифрового сховища (на базі Google Workspace або Notion). Це дозволить акумулювати успішні кейси взаємодії з клієнтами, аналітичні звіти та навчальні модулі, що сприятиме збереженню інтелектуального капіталу фірми.

Для забезпечення результативності запропонованих ініціатив нами пропонується використання чотирирівневої моделі Дональда Кіркпатріка для оцінки ефективності навчання:

1. Реакція: оцінка задоволеності працівників навчальним контентом через анкетування.
2. Засвоєння: перевірка фактичного рівня отриманих знань за допомогою тестів.
3. Поведінка: моніторинг змін у щоденній роботі (наприклад, коректність ведення бази клієнтів у CRM).
4. Результат: оцінка впливу на економічні показники (збільшення обсягів збуту, продуктивності праці).

Окрему увагу слід приділити створенню атмосфери психологічної безпеки, де ініціатива до самоосвіти активно заохочується. Публічне визнання успіхів у навчанні та перспективи горизонтального кар'єрного

зростання (отримання статусу провідного експерта) стануть додатковими стимулами для персоналу.

Реалізація запропонованого комплексу організаційних та управлінських заходів дозволить ПП «Фаворит-Комплект 2016» перейти до моделі безперервного навчання (Lifelong Learning). Це забезпечить трансформацію кадрового потенціалу в реальну конкурентну перевагу, що дозволить підвищити інтегральний показник конкурентоспроможності персоналу з 0,87 до 0,94.

Професійне навчання у сучасних організаціях повинно мати безперервний характер, проходячи через етапи визначення потреб, формування бюджету та вибору оптимальних методів, серед яких особливе місце посідає дистанційне навчання через свою економічність та гнучкість. Використання технологій e-learning дозволяє працівникам мікропідприємств отримувати актуальну інформацію без тривалого відриву від виробничого процесу, що є критично важливим для збереження операційної ефективності.

Психологічні аспекти професійного розвитку також відіграють значну роль, оскільки прагнення до зростання визначається внутрішніми мотивами, такими як потреба у визнанні та досягненні успіху. Завданням керівництва ПП «Фаворит-Комплект 2016» є створення атмосфери психологічної безпеки, де помилки в процесі освоєння нових інструментів сприймаються як частина навчання, а ініціатива активно заохочується. Публічне визнання успіхів у навчанні та перспективи горизонтального кар'єрного зростання через розширення зон відповідальності та здобуття статусу провідного експерта створюють додаткові стимули для внутрішнього вдосконалення. Інвестиції в розвиток персоналу в такому випадку трансформуються з витратної статті бюджету в стратегічний актив, який забезпечує сталий розвиток підприємства в умовах цифрової трансформації економіки.

Процес формування нової системи управління розвитком має включати розробку схем взаємодії всередині організації, підготовку положення про навчання та постійний моніторинг результатів. Важливо розуміти, що успіх будь-якої освітньої ініціативи така залежить від готовності персоналу до змін та підтримки з боку топ-менеджменту, який має виступати фасилітатором освітнього процесу. Лише за умови поєднання організаційних, технічних та психологічних факторів навчання перетвориться на реальний інструмент капіталізації інтелектуального ресурсу підприємства. Згідно з науковими дослідженнями, реалізація подібної комплексної програми може забезпечити стабільне зростання доходу підприємства та суттєве підвищення індивідуальної продуктивності праці без необхідності розширення штату. Зрештою, це дозволить ПП «Фаворит-Комплект 2016» не лише адаптуватися до агресивного середовища ринку будівельних матеріалів, а й зміцнити свої конкурентні позиції у Черкаському регіоні, формуючи нові стандарти якості обслуговування клієнтів через професіоналізм кожного співробітника.

3.2. Впровадження сучасних методів навчання та розвитку персоналу

Сучасна архітектура розвитку кадрового потенціалу на ПП «Фаворит-Комплект 2016» вимагає фундаментального переходу від епізодичних тренінгів до створення цілісної та безперервної системи управління знаннями, що стає стратегічною перевагою в умовах динамічного ринку. Новітня інноваційна парадигма менеджменту персоналу на підприємстві має ґрунтуватися на імплементації інструментів, які інтегрують навчання безпосередньо в робочий процес, дозволяючи фахівцям вдосконалювати компетенції без деструктивного відриву від виконання посадових обов'язків. Враховуючи об'єктивну

необхідність інтенсивного масштабування каналів онлайн-продажів, пріоритетним вектором стає впровадження систем електронного навчання (e-learning). Для підприємства з малою чисельністю штату оптимальним рішенням є розгортання локального «електронного університету» на базі доступних хмарних платформ або корпоративних баз знань типу Notion чи Google Workspace, де централізовано зберігаються всі освітні ресурси. Такий підхід забезпечує структуру та контроль, а також створює персоналізований досвід для кожного працівника, трансформуючи трудові ресурси у довгостроковий стратегічний капітал.

Використання гнучких модульних програм, побудованих на принципах мікронавчання (microlearning), дозволяє розбивати складні теми на короткі блоки тривалістю до 5–7 хвилин, що вкрай важливо для оперативного освоєння специфічних навичок. Це дає змогу менеджерам з продажу миттєво адаптуватися до змін алгоритмів глобальних маркетплейсів або оновлень спеціалізованого софту, мінімізуючи часові лаги в обслуговуванні клієнтів. Ефективність така системи підкріплюється використанням адаптивних платформ, які пропонують контент відповідно до індивідуальних потреб та цілей розвитку конкретного фахівця. Завдяки цьому підприємство отримує високу гнучкість бізнес-процесів, де навчання стає природною частиною щоденної активності працівника.

Високоперспективним інструментом для невеликого колективу ПП «Фаворит-Комплект 2016» є розгортання внутрішнього інституту наставництва та управлінського коучингу, що розглядаються як стратегічні інструменти розвитку людського капіталу. У ситуації, коли керівник виступає не як контролер, а як фасилітатор і стратегічний порадник, всередині фірми формується атмосфера психологічної безпеки та високої персональної відповідальності. Це створює сприятливий ґрунт для розвитку критичного та аналітичного мислення, що спонукає працівників самостійно шукати шляхи оптимізації логістичних ланцюгів.

Впровадження коучинг-орієнтованого підходу дозволяє акцентувати увагу на внутрішній мотивації дорослої людини, яка потребує чіткого розуміння практичної цінності здобутих знань.

Додатково в межах цієї системи доцільно впроваджувати методи крос-функціонального спостереження (job shadowing), що дозволяє співробітникам суміжних позицій, наприклад менеджеру з логістики, бухгалтеру та працівнику складу, детально вивчити особливості операційної діяльності один одного. Таке управлінське рішення мінімізує комунікаційні бар'єри та транзакційні помилки, сприяючи формуванню у команди цілісного бачення загальної бізнес-моделі підприємства. Вказаний метод ідеально вписується в загальноприйнятую концепцію «навчання через досвід», де практична робота складає основу успіху, а безпосередня взаємодія з колегами та оперативний зворотний зв'язок забезпечують максимальну ефективність розвитку суміжних компетенцій. Це гарантує синергію між теоретичними знаннями та реальною торговою практикою, створюючи передумови для суттєвого підвищення продуктивності загальної праці.

У сучасних умовах ринкової нестабільності особливої ваги набуває моніторинг психологічної стійкості (resilience), під якою варто розуміти здатність персоналу гнучко протистояти стресовим чинникам, уникати вигорання та оперативно відновлювати продуктивність після кризових ситуацій. Важливим інструментом її підтримки стає розвиток горизонтальної взаємодії у форматі peer-to-peer, який передбачає рівноправний обмін досвідом, знаннями та взаємодопомогою безпосередньо між колегами без адміністративного тиску зверху. Запровадження подібної системи взаємного супроводу, де досвідченіші фахівці допомагають іншим адаптуватися до нових комерційних викликів, дозволяє стабілізувати соціально-емоційний клімат та знизити рівень загальної тривожності в колективі. Використання базових елементів

гейміфікації через візуалізацію поточних результатів та виконання індивідуальних планів перетворює освітній процес на захоплюючий трек, де помірна змагальність стимулює працівників до подолання професійних труднощів. Гейміфікація в умовах мікрофірми виступає гнучким комплексом мотиваційних технік, що підвищують якість виконання завдань за рахунок прозорості досягнень та оперативного визнання успіхів.

Практичне втілення та інтеграція вищеописаного комплексу методів остаточно трансформує ПП «Фаворит-Комплект 2016» у прогресивну організацію, що самонавчається, де персонал сприймається як головна рушійна сила та інвестиційний ресурс. Використання доступних хмарних рішень забезпечує безперервний доступ до знань і дозволяє формувати привабливі умови праці на локальному ринку. Послідовний фокус на розвитку людей та інтеграція сучасних інструментів для підтримки навчання гарантують підприємству стабільне майбутнє та здатність до гнучкої трансформації. Таким чином, раціональні інвестиції в інтелектуальний капітал стають найбільш виправданим кроком для зміцнення конкурентних позицій фірми в Черкаському регіоні.

3.3 Оцінка економічної ефективності запропонованих заходів

Обґрунтування доцільності впровадження будь-яких управлінських нововведень у систему менеджменту підприємства потребує проведення ретельного фінансово-економічного аналізу, який дозволяє зіставити необхідні капіталовкладення із очікуваними стратегічними результатами. Оскільки запропонований у попередніх підпунктах комплекс заходів спрямований на трансформацію системи професійного розвитку персоналу ПП «Фаворит-Комплект 2016» через інтеграцію сучасних методів навчання та ліквідацію діджитал-дефіциту, оцінка його ефективності має

включати як прямий економічний, так і синергетичний соціально-управлінський ефекти.

Враховуючи, що за результатами експертного аналізу найбільш критичною зоною в кадровому потенціалі підприємства було визначено низький рівень інноваційності та цифрових компетенцій (3,2 бали за 5-бальною шкалою) , першочерговим інвестиційним напрямом є запуск цільових модульних програм навчання у сферах e-commerce, діджитал-маркетингу та вдосконалення навичок спеціалізованого 3D-моделювання.

Для реалізації цього проєкту передбачено залучення зовнішніх хмарних освітніх рішень та платформ, що дозволить мінімізувати адміністративний тиск. Згрупуємо первинні інвестиційні витрати (капітальні вкладення) на впровадження програми професійного розвитку у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Кошторис витрат на впровадження заходів

№ з/п	Стаття інвестиційних витрат	Методика розрахунку / Джерело	Сума, тис. грн
1	Придбання корпоративних ліцензій на спеціалізовані цифрові навчальні модулі (діджитал-маркетинг, e-commerce)	Для 5 провідних фахівців комерційних підрозділів	25
2	Профільний інтенсивний курс із поглибленого 3D-моделювання меблевих конструкцій та фурнітури	Для 2 профільних менеджерів-дизайнерів	16
3	Розробка внутрішньої системи мікронавчання та гейміфікованої платформи взаємного супроводу (менторингу)	Одноразова оплата послуг зовнішнього розробника	18,5
4	Матеріальне стимулювання (преміальний фонд) працівників за успішне проходження сертифікації	За рахунок резерву фонду оплати праці	15
	РАЗОМ (Одноразові капітальні витрати):	-	74,5

Розрахунок прогностного економічного ефекту від підвищення кваліфікації кадрів базується на концепції зростання індивідуального виробітку (продуктивності праці) та розширення клієнтської бази в Черкаському регіоні за допомогою каналів e-commerce. Станом на 2025 рік базова продуктивність праці на підприємстві становила 600 тис. грн на одного робітника. За рахунок ліквідації часових втрат під час обробки замовлень, автоматизації рутинних логістичних процедур та розширення пропозиції унікальних послуг (завдяки розвитку навичок 3D-моделювання) прогнозується зростання виробітку персоналу комерційного та аналітичного секторів мінімум на 5% у перший рік після впровадження. Зростання загального обсягу реалізації (чистого доходу) підприємства (ΔD) за умови стабільної чисельності персоналу розраховується за формулою (3.1):

$$\Delta D = Ч * \Delta П_t$$

де Ч — чисельність персоналу, що пройшов навчання;

$\Delta П_t$ — приріст продуктивності праці на одного працівника, тис. грн.

За умови, що пряме підвищення ефективності торкнеться ключових менеджерів комерційного, маркетингового та економічного відділів, приріст річного доходу становитиме:

$$\Delta D = 5 * (600 * 0,05) = 150 \text{ тис. грн.}$$

Прогнозний обсяг чистого доходу підприємства після впровадження заходів зросте з 5400,00 тис. грн до 5550,00 тис. грн.

Паралельно з цим, оптимізація бізнес-процесів і перехід на пряму взаємодію з клієнтами через власну e-commerce платформу забезпечать зниження частки собівартості продукції (яка у 2025 році становила 3600,00 тис. грн або 66,7% від доходу) орієнтовно на 0,8% за рахунок мінімізації посередницьких витрат і накладних логістичних витрат. Це дозволить зберегти додаткові 28,80 тис. грн.

Враховуючи динаміку формування прибутку, загальний річний приріст чистого прибутку підприємства ($\Delta\P_{\text{чист}}$) за рахунок комбінованого ефекту (зростання виручки та зниження витрат) очікується на рівні 68,40 тис. грн. Відповідно, чистий прибуток компанії зросте з 435,00 тис. грн (показник 2025 року) до 503,40 тис. грн. Для комплексної оцінки доцільності капіталовкладення розрахуємо ключові показники ефективності інвестицій:

Для комплексної оцінки доцільності капіталовкладень розрахуємо ключові показники ефективності інвестицій:

1. Коефіцієнт ефективності інвестиційних витрат (E_i):

Цей показник відображає рівень доходності капіталу та демонструє розмір приросту чистого прибутку, що припадає на одну грошову одиницю інвестованих ресурсів. Розрахунок здійснюється за формулою:

$$E_i = \Delta\P_{\text{чист}} / K = 68,40 / 74,50 = 0,92$$

Отримане значення $E_i = 0,92$ значно перевищує нормативний коефіцієнт ефективності для інвестицій у нематеріальні активи та модернізацію систем управління (традиційно норматив становить 0,15–0,20), що свідчить про високу віддачу кожної вкладеної гривні.

2. Точний строк окупності інвестицій ($T_{\text{ок}}$):

Цей індикатор є ключовим мірилом ліквідності та фінансового ризику проєкту, оскільки він визначає часовий інтервал, необхідний для повного відшкодування початкових капітальних затрат за рахунок чистих грошових надходжень. Розрахунок часового бар'єра здійснюється в такий спосіб:

$$T_{\text{ок}} = K / \Delta\P_{\text{чист}} = 74,50 / 68,40 = 1,09 \text{ року (близько 13 місяців).}$$

Для узагальнення вищезазначених аналітичних викладків, систематизації отриманих розрахункових даних та формування цілісного уявлення про майбутні операційні зміни, доцільно структурувати інформацію. Складемо зведений підсумковий техніко-економічний

прогноз результатів реалізації запропонованого проєкту, який наочно демонструє динаміку основних показників та представлений нижче в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Комплексні техніко-економічні показники ефективності

№ з/п	Економічний показник проєкту	Значення до впровадження	Прогнозне значення
1	Капітальні інвестиції у розвиток персоналу, тис. грн	3,20 (на особу)	74,50 (загалом)
2	Середня продуктивність праці одного робітника, тис. грн	600	630
3	Прогнозний приріст річного доходу від реалізації, тис. грн	—	150
4	Очікуваний річний приріст чистого прибутку, тис. грн	—	68,4
5	Коефіцієнт інвестиційної віддачі (ROI), %	—	91,8 %
6	Період окупності витрат (Ток), років	—	1,09 (~13 міс.)
7	Інтегральний показник конкурентоспроможності персоналу (Кр)	0,87	0,94

Таким чином, проведена оцінка економічної ефективності підтверджує, що витрати на підвищення кваліфікації та діджиталізацію знань є високорентабельними довгостроковими капіталовкладеннями. Вони виступають ключовим каталізатором підвищення загальної конкурентоспроможності ПП «Фаворит-Комплект 2016» та гарантують йому високу операційну гнучкість і фінансову стійкість в умовах мінливого сучасного ринку.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження теоретичних засад встановлено, що в умовах цифровізації професійний розвиток персоналу перетворюється на ключовий стратегічний актив підприємства. Він визначений як системний процес безперервного оновлення компетенцій, що дозволяє гармонізувати інтереси працівника із цілями організації та забезпечує проактивну підготовку кадрів до технологічних змін.

Аналіз методів та інструментів розвитку кадрів показав необхідність поєднання традиційного внутрішнього навчання з інноваційними формами, такими як коучинг та e-learning. Концепція навчання впродовж життя (Lifelong Learning) стає обов'язковою умовою підтримки професійної придатності в середовищі, де інтелектуальні навички застарівають швидше за фізичні активи.

Доведено, що якість людського капіталу безпосередньо формує конкурентоспроможність фірми через зростання продуктивності праці та створення унікальних переваг, які важко скопіювати. Інвестиції в людей трансформуються у ринкову частку та фінансову стійкість, оскільки компетентні працівники швидше впроваджують інновації та мінімізують операційні помилки.

Організаційно-економічна характеристика ПП «Фаворит-Комплект 2016» свідчить про стабільний розвиток підприємства, чистий дохід якого у 2023–2025 рр. зріс на 51,7%. Поточна фінансова фаза дозволяє підприємству акумулювати ресурси для переходу на інтенсивний шлях розвитку через вкладення в людський капітал.

Комплексний аналіз кадрового складу виявив наявність згуртованого колективу з нульовою плинністю кадрів та високим рівнем освіти (72% фахівців мають дипломи). Проте встановлено критичний

розрив між рівнем оплати праці на підприємстві та середньоринковими показниками м. Черкаси, що становить 9500 грн у 2025 році.

Оцінка впливу розвитку на конкурентність виявила інтегральний показник $K_p=0,87$, при цьому найслабшою зоною є інноваційність та цифрові компетенції (3,2 бала). Встановлено, що навчання на підприємстві носить стихійний характер, а зростання виробітку забезпечується переважно інтенсифікацією праці, а не системним підвищенням кваліфікації.

Для виправлення ситуації розроблено заходи з формування внутрішнього регламенту професійного розвитку та впровадження «діалогів про розвиток» у форматі коучингу. Створення спільного цифрового сховища знань дозволить акумулювати інтелектуальний капітал та забезпечити оперативний трансфер досвіду між працівниками.

Обґрунтовано впровадження методів мікронавчання (microlearning) та хмарних платформ e-learning для опанування навичок діджитал-маркетингу та 3D-моделювання. Контроль результативності пропонується здійснювати за моделлю Кіркпатріка, оцінюючи вплив навчання на рівні реакції, знань, поведінки та фінансових результатів.

Економічна оцінка підтвердила високу ефективність проєкту: при витратах у 74,5 тис. грн річний приріст чистого прибутку складе 68,4 тис. грн. Коефіцієнт інвестиційної віддачі (ROI) на рівні 91,8% та термін окупності 13 місяців доводять доцільність трансформації системи розвитку для зміцнення ринкових позицій підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 468 с.
2. Богиня Д. П. Основи економіки праці : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2009. 313 с.
3. Брусенцева О. А. Конкурентоспроможність персоналу як складова конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник УМО. Серія: Економіка та управління*. 2017. Вип. 3. С. 62–68.
4. Грішнова О. А. Формування якості робочої сили та конкурентоспроможності працівника в процесі інвестування в людський капітал. *Конкурентоспроможність у сфері праці. Економіка праці та соціальної сфери : зб. наук. праць*. Київ : Ін-т економіки НАН України, 2001. С. 117–126.
5. Гриньова В. М. Адміністративне управління трудовим потенціалом : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2004. 428 с.
6. Кривошеєв І. В., Гудзь П. В. Модернізація механізму управління оплатою праці в досягненні цілей підприємства в умовах цифровізації. *Економічний вісник Донбасу*. 2025. № 2. С. 168–174.
7. Мажник Н. А., Костін Д. А. Теоретичні основи управління професійним розвитком персоналу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2011. № 1. С. 103–107.
8. Олійник А. С., Піхуля О. Г. та ін. Конкурентоспроможність персоналу як складова ефективної діяльності підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 97–101.
9. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 351 с.
10. Хміль Ф. І. Управління персоналом : підручник. Київ : Академвидав, 2006. 488 с.

11. Якимова Н. С., Малаховська А. Г., Білик А. О. Конкурентоспроможність персоналу в контексті розвитку HR-бренду компанії. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. С. 211–214.
12. Обиденнова Т. С., Дуднева Ю. Е., Васильєва М. О. Формування механізму адаптивного управління корпоративною культурою підприємств на засадах маркетингових підходів. *Бізнес Інформ*. 2025. № 2. С. 511–517.
13. Сливка В. О. Підвищення якості та конкурентоспроможності персоналу підприємства : кваліфікаційна робота. Вінниця : ВННІЕ ЗУНУ, 2024. 63 с.
14. Партика І. В. Стратегічно орієнтоване управління розвитком персоналу організації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія "Економіка і управління"*. 2020. Т. 31 (70), № 3, ч. 1. С. 190–194.
15. ПП Фаворит-Комплект 2016. Clarity. URL: <https://clarity-project.info/edr/40886177> (дата звернення: 05.04.2026).
16. Зозульов О. В., Царьова Т. О. Маркетингова діяльність в контексті фундаментальних змін. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2023. № 24. С. 99–103. URL: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.24.2022.274833> (дата звернення: 05.04.2026).
17. Козьмук Н. І., Власенко К. К. Значення управління персоналом у системі організаційного управління. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 2-3(35-36). С. 145–150. URL: [https://doi.org/10.18371/2221-755x2-3\(35-36\)2019193955](https://doi.org/10.18371/2221-755x2-3(35-36)2019193955) (дата звернення: 05.04.2026).
18. Кобець Д. Маркетингова діяльність підприємств – динаміка наукових досліджень. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 5(5).

URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-70-77](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-70-77) (дата звернення: 05.04.2026).

19. Морозова М. Е. Конкурентоспроможність персоналу в сучасній організації. *Scientific Journal Virtus*. 2018. № 4. С. 234–237.
20. Шевченко І. Ю., Кубіцький С. О., Кубіцький Ю. С. Вплив ефективного управління розвитком персоналу на конкурентоспроможність підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. С. 748–757.
21. Арапова О. М., Горицька К. М. Конкурентоспроможність персоналу та її значення у діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4203>.
22. Зелінська А. М., Лавриненко С. О. Теоретичні аспекти оцінки конкурентоспроможності персоналу. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 22. С. 701-704.
23. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 468 с.
24. Колот А. М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку : монографія. Київ : КНЕУ, 2010. 251 с.